SOUTH AFRICA LIBRARY 1-1 JUL 1957

We do not need to proselytize either by our speech or by our writing. We can only do so really with our lives. Let our lives be open books for all to study
—Mahatma Gandhi.

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903. Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956

REGISTERED AT THE G.P.O AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

No. 26—Vol. LV. Friday, 5th July, 1957

Who Is Boss Of The Nationalist Party: Strijdom Or Verwoerd?

IN the following article, a special Correspondent of the "Natal Witness" answers some of the questions raised in the minds of many by what might be going on in the Nationalist Party and whose external indication is the report that Dr. Verwoerd might leave portfolio of Native Affairs:

The position of the Minister of Native Affairs, Dr. Verwoerd, in the Cabinet is still an enigma, but there are signs that he will soon have to make a vital decision—either to quit politics or to make a bid for the Premiership.

During the Parliamentary discussion on the "church clause" the Prime Minister, Mr. Strijdom, firmly declined Opposition invitations to join in the debate to defend Dr. Verwoerd. In view of the magnitude of the controversy and the fact that the clause was roundly condemned by influential sections of the Afrikaans churches, it was logical that Mr. Strijdom should say something.

He said nothing and the interpretation which is now being placed on his silence, in the light of the news that Dr. Verwoerd is to relinquish Native Affairs, is that there was a personal difference of opinion between Mr. Strijdom and Dr. Verwoerd, with various members of the Cabinet ranged on the two sides.

The Nationalist Press has gone out of its way to emphasise the friendship between Dr. Verwoerd and Mr. Strijdom and to discard ideas that Mr. Strijdom, a fit man and well liked, is likely to have his position challenged.

The fact remains, however, that Dr. Verwoerd, who has been called the Moses of the Afrikaner people, is seen by Nationalist extremists, particularly in the Transvaal; as their hope and future leader.

He commands a dominant position in the party organisation which he helped to found, and which gave the Nationalists their 1948 victory. With him on the propaganda side and the Minister of Labour, Senator De Klerk on the organisational side, a formidable party machine has been created.

Party Machine

The machine a present leads the party—and the party does not direct and control the machine. Mr. Strijdom has played a relatively minor role in it and the betting is that if Dr. Verwoerd cares to do so—and he is undoubtedly being urged by the extremists—he could lay down the law to Mr. Strijdom.

This explains why Mr. Strijdom condoned the "church clause" even if he would not say a word in its defence.

It also explains why Mr. Strijdom approved the flag and anthem measures, even though as recently as the Transvaal Nationalist congress last year, he urged that the party should wait till the whole matter of the republic could be tackled.

Mr. Strijdom had to give in on these two measures—and in the absence of any other explanation the only surmise can be that he was forced into a corner by the extremists and the party machine. And it is in these two sectors of the Nationalist Party that Dr. Verwoerd is dominant.

Nigerian Leaders Disappointed Independence Coming In 1960

BRITAIN will be prepared to grant independence to Nigeria, but only after the new Nigerian Federal Parliament, due to meet in 1960, formally requests it.

Britain, in answering Nigerian demands for independence in 1959, told the delegation she would be given independence, but the choice of date would depend on "the way everything was going."

The communique issued from London recorded the "disappointment" of the three regional premiers of Nigeria—Dr. Nnamdi Azikiwe (Eastern), Chief Obafemi Awolowo (Western), and the Sardauna of Sokoto, Alhadji Ahmadu (Northern)—at Britain's refusal to set a target date for independence.

However, the premiers of the Eastern and Western regions are going home with British agreement to self-government for their regions this year. The premier of the Northern region, which is predominantly Moslem and the biggest, did not seek regional self-government until 1959.

The conference decisions mean that Nigeria is now assured of following Ghana into sovereign nationhood as a member of the British Commonwealth.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

OPINION

FRIDAY, 5TH JULY, 1957

To Our Readers

WHEN Mahatma Gandhi started this paper, one of his intentions was to provide a forum where men and women could exchange views; where the clash of mind upon mind would lead to a clearer perception of the truth. Over the years this tradition has been adhered to. We believe that in dropping the word Indian from this journal's name and in enabling it to be a forum for a wider circle of human beings we still carry out the Mahatma's intentions.

Special Appeal

Because of this we would like to make a special appeal to our readers to make the fullest use possible of our correspondence columns to discuss matters of moment to them as citizens.

Very many of our friends, both in this country and overseas write from time to time asking what it is they can do to give us help. We are launching a campaign to bring in more subscribers as well as to widen our circulation. We would ask our sympathisers and friends to introduce OPINION to people they come in contact with as well as send us the names of those who might be interested in a paper like ours.

Serving Humanity

OPINION is not a profit-making organisation. It is owned by a charitable Trust and works strictly to serve humanity; to fight ignorance and prejudice, cruelty and injustice by the methods of peace, love and truth. In a country like ours, where there is every need for men and women on both sides of the colour line to seek constructive and peaceful solutions to the race problem we think a paper like our own has a place uniquely its own. To read it is to cast your vote for a peaceful solution of the country's most difficult problem.

Money's Value

It is our intention to give the reader his money's value. We should like to see OPINION able to bring to its readers the latest news, views and developments from all parts of the world which have a direct bearing on the race situation. We should like to give our readers informed discussions of the situation within the country itself. But with the best will in the world our success depends, in the final reckoning, on the amount of support given us by the men and the women who love liberty and justice. It is to these we appeal.

Finally, we should like to express our very sincere gratitude to the friends, sympathisers and friends who have enabled us to carry on with the admittedly difficult task of running a paper like OPINION in the months we have left behind.

Comment On Men And Events

Strijdom Versus Verwoerd

THERE is trouble simmering in the Nationalist Party. It centres around Strijdom and Verwoerd and springs from the fear that the Minister of Native Affairs might be wanting to do to the Prime Minister what the latter did to Malan.

Friends and foes alike say that Verwoerd is easily one of, if not the most dominant person, intellectually, in the Cabinet. His friends insist that in stature he stands practically next to the Prime Minister. Certainly in the country he is the most talked-about man. He has energy, drive and courage which are often motivated by bold streaks of fanaticism.

Theoretician

There is little doubt that in the ranks of the Party he is accepted as one of the principal theoretical exponents of apartheid. Trained as a psychologist and possessing considerable politico-journalistic experience he is often able to persuade his Cabinet colleagues to support him in some of his wilder dreams with little difficulty.

That did not matter much when the weather was fair; when farmers were assured of good markets and the industrialists of fair returns and reasonably low taxation. As a rule political parties do not quarrel when they are successful. But when the weather changed; when the world said apartheid stinks; when Canada got £300,000,000 and the Central African Federation £26,000,000 in foreign investments while South Africa scraped a miserable £1,000,000; when the Alexandra boycotters made the Minister of Transport the laughing-stock of the market-places of the world with his threats, the lords of apartheid found themselves face to face with obstinate and harsh realities. For example, they were forced to resort more and more to crippling taxation.

End Of Era

Verwoerd thought he could take a lot of the burden off White shoulders if he saddled the African with financing his education and subsidising the erection of the urban locations. That did not work. And now the farmers are being told to tighten their belts; industry is being advised to consolidate ground gained. All these are signs that South Africa is coming to the end of the era of prosperity which followed the end of the last war.

This should not be the case where foreign investors are looking for new fields and where South Africa should be attracting more money than she can make good use of. The cause of the cessation of the flow is, of course, the fear engendered in many here and abroad that aparthbid creates conditions for a violent explosion; something least likely to attract any investor.

Maddest Extremes

Because apartheid has gone to its maddest extremes in its treatment of the African, the Prime Minister feels that to assure the investing world that the situation is under control he should remove Verwoerd from the Native Affairs portfolio. In this sense the removal is a major rebuff for Verwoerd.

But the fact that it comes so shortly before the elections suggests that there is something else, besides. It would seem as if the Prime Minister and his wing of the Party feel they should make it plain for all to see who is baas of the Nationalist Party.

The Prime Minister is a very remarkable man. Endowed with fierce courage where the issues are defined in clear terms of Black and White, he has the peculiar habit of allowing ideas to filter through his mind with the viscosity of putty. Where he is a past master at the lost game of ostrich-rearing, Verwoerd is a fanatical believer in power as a decisive argument.

Differences

The temperamental differences between the two men did not matter when all was well. But when the tide turned solidly against apartheid their personal angularities were accentuated and now constitute a heavy strain on the resilience of the bonds which keep the Nationalist Party together.

The fanatical theorist in Verwoerd wants to drive full steam ahead while the more practical farmer in Strijdom wants to take some cognisance, at least, of reality. Neither is in mood to yield ground to the other two far. A split would be the best way out for the Nationalist Party. But national liberation movements don't split—because the dissidents might be labelled quislings to the cause. At the same

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

time the Prime Minister feels that he can no longer control Verwoerd.

Point Of strength

He has hit on the idea of removing him not so much from a point where he ambarrasses the Party as from a point of strength. If he goes over to Finance, he will be isolated, politically. He will no longer figure in the dramatic situations which give him too much publicity at the expense of the Party. And, in his new habitats, he will be brought face to face with the harsh reality of having to bevel some of his personal angularities to impress, at least, the financial world.

The Nationalist Party needs foreign finance. Afrikaner Nationalism depends on it at the moment to a very large extent. If Verwoerd starts the flow into the country again, he will deserve, in Nationalist eyes, to be the next Prime Minister. If he fails, that will be the end of the apartheid bubble.

Time Overseas

I said earlier that Verwoerd is being isolated. He will spend a good deal of his time overseas, away from the platteland. To make certain that his influence is weakened considerably in the Party Strijdom seems in mood to promote his brother-in-law, Jan de Klerk, to the Native Affairs Portfolio. De Klerk is as much of a bitter-ender as Verwoerd—but he is intensely practical by apartheid standards. If he goes to the NAD that will mean that the theoretical fanatics have lost a move forward to the practical administrators.

The latter want to consolidate ground held and not to embark on ventures woich complicate an already difficult task. Viewed in this light, the statement by Mr. Eric Louw in London that he could not say if his government would pass more apartheid legislation begins to have clearer meaning—Strijdom is making it felt that he is baas.

Breaking-Point

The history of the Nationalist Party to date shows that when internal forces begin to be aligned in this fashion, breaking-point is not reallly far. But there is a new factor in the present situation. The external crisis is relatively remote. In the past these crises have had the effect of splitting the Nationalist forces. At the same time a new force has emerged. The boycott of the Alexandra buses showed that the organised numbers of the African are effecting a shift in the balance of political power. Tactically, this might strengthen Strijdom against Verwoerd.

But if Verwoerd finally find himseif in the position where he will be isolated by the hierarchy and shunted off the limelight, with political oblivion a real prospect, he will most probably dedecide it was time he did to Strijdom what the latter did to Malan.

It is a war of titans, you see. But both have an eye on the gallery.

JORDAN K. NGUBANE.

End Foreign Rule In Goa

THE Goan speakers at a public meeting in Bombay took a pledge to wage a relentless fight with renewed vigour to end Portuguese imperialism in Goa, Daman and Diu.

The meeting was held at the People's Hall to commemorate the eleventh anniversary of the Goan revolution started in Margoa by Dr. Ram Narayan Lohia on June 18, 1946.

A resolution, which was unanimously adopted, appealed to freedom loving countries of the world to exercise their influence on the Salazar Government to stop the "inhuman atrocities which the Portugnese and African soldiers are perpetrating on the peaceful citizens of Goa, Daman and Diu and to grant them independence."

"Considering the limitations of the Government of India's foreign policy and the unlimited faith of the Salazar Government in the use of brute force to retain its hold on Goa, Daman and Diu, this meeting calls upon the people of these territories to organise themselves and make a final bid to drive away the foreign ruler from the shores of India" the resolution added.

Dr. Tristao Braganca da Cunha, who presided, said the question of Goa, Daman and Diu, could be solved only by armed intervention. The economic sanctions applied to the possessions had proved ineffective. "Goa today has been transformed into a foreign base which is a potential danger to the security of Indi," he added.

Every tin of Sunbeam is a tin of sunshine. See what a wonderful, dazzling shine it gives to your stoeps. A quick shine. A long-lasting shine. A *Sunbeam* shine! Red, green and black for stoeps. White, light and dark for floors and furniture.

Shines...and shines...and shines

9691

For an antiseptic to fulfil the exacting conditions of obstetric, surgical and medical practice it is not enough that it should kill the germs that are the cause of infection. It must also be safe in use, harmless to the delicate human tissues the germs invade. Such is 'Dettol'

In your own home, whenever infection threatens, learn from the hospitals — rely on Dettol.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

9558 I

In Bitter Denunciation Of Apartheid Prof. Keet Says Whites Must Abandon Feeling Of Superiority

APARTHEID was subjected to one of the sharpest attacks yet levelled at it when, in Johannesburg, it was described by Professor B. B. Keet, a leading authority of the Dutch Reformed Church, as "impractical", "immoral" and "a threat to white South Africa". He said it represented the attitude of the guilty conscience which does not seek the cause of its guilt in itself but in the proximity of those who occasion the feeling of guilt.

Professor Keet had come especially to give the 13th annual Hoernle Memorial Lecture of the South African Institute of Race Relations at the Institute's national headquarters at Auden House, in Braamfontein. He spoke of 'The Ethics of Apartheid' to a large and distinguished audience which included professors from the Universities of Pretoria, the Witwatersrand and other South African universities, Senators and members of Parliament, newspaper editors and leading churchmen.

One of the first of the many inconsistencies of apartheid, said Professor Keet, was that it aimed at the permanent and total political, economic and social segregation of the non-White groups when, on the basis of the Government's justifications of their policy, it should also be considered desirable in the case of the European groups of the country's population.

"If independent separate existence is essential for the sound development of the non-European groups, why should it halt at the colour line?" he asked.

Victims Of Apartheid

"By seeking the solution of the problem not in subjective repentance but in the objective manipulation of those who are the victims of our racial prejudice we reveal the attitude of the guilty conscience which does not seek the cause of our guilt in ourselves but in the proximity of those who occasion the feeling of guilt.

"The very first requisite if we are to find a solution is to examine ourselves and get rid of our arrogant feeling of superiority, as if we are fundamentally so much better than these benighted heathen with their dark skins, coarse features and poverty-stricken living conditions.

"Without a change of heart on our part the best-planned policy will fail, for a mere change of environment cannot bring about a change of disposition; and without a change of disposition the sting of our unsatisfactory race relations will remain," Prof. Keet declared.

Will To Act

Ethical principles, he said, were not meant to be enunciated as creeds and then left in suspension. They must be implemented and applied in the everyday life we lead. The disposition, the will to act must be there in a problem which everyone should regard as a personal one.

In its application in South Africa (apartheid) shows an almost total disregard for the rapidly growing numbers of Africans who have emerged from their primitive state. The plain intent of apartheid, as the pattern unfolds, is progressively to diminish all points of contact with the coloured races, even to the extent of closing the church doors of the European community to them," said Prof. Keet. "Apartheid claims to envisage the necessity of a development of the non-European races to the limit of their capabilities along their own lines. But how are we to determine the point of time when a whole society comes to maturity and so qualifies for the privilege of being treated as our equals? And who will be the arbiter in this matter? The fact is that it cannot be done."

Apartheid Fundamentally Wrong

"Accordingly, any view which regards the group as of preponderating importance, even to the suppression of the individual, must be condemned as unethical from a Christian standpoint. It is just here that apartheid proves to be more fundamentally wrong because it sacrifices the individual to the generalisations of group-thinking," Prof. Keet declared.

To treat the group as a magnified individual, as apartheid did, was an abstraction that led to the most disastrous consequences, and was so manifestly proved by the inhumanities of fascism, communism, anti-semitism and colour prejudice, he said.

"In our South African situation we have all the injustices of group thinking aggravated by the absurd group-formation according to the colour of one's skin. For this difference of pigmentation the individual is held responsible, together with his group, as if he had chosen his own ancestors. As a consequence we have developed a caste system which surpasses all others of its kind, because in others it may be possible to advance to a higher caste, but here, under apartheid, there is no possibility of change."

Anti-White Front

Colour prejudice was probably the greatest single factor in the creation of black nationalism where groups of widely divergent interests were driven together to form a solid front wholly hostile to the whites, said Prof. Keet.

"Apartheid tends to reverse the process of Western civilisation in which nations are continually developing towards a casteless society, in which not even the meanest is a slave, or an outcast or a proletarian, where all feel they are part of the nation. For the European group in South Africa in particular it is suicidal to adhere to these artificial colour divisions, for it is just this approach that treats the problem as an arithmetical one, based on the calculation of numbers, so as to prevent the domination of one group over another. Along these lines the prospects for the survival of a white South Africa are indeed bleak," he said.

Better Alternative

The advocates of apartheid constantly claimed that there was only one alternative to apartheid—integration at all levels.

"For myself I would prefer to say that it was the choice between racial domination and racial co-operation. If the dream of apartheid could be realised it would leave such a legacy of resentment and rancour that the price paid would be far too high. There remains nothing but an acceptance of the fact that we must live and work together. A way must be found to enable the non-Europeans to share in the great task of building the nation—a right

(*Continued on page 293*)

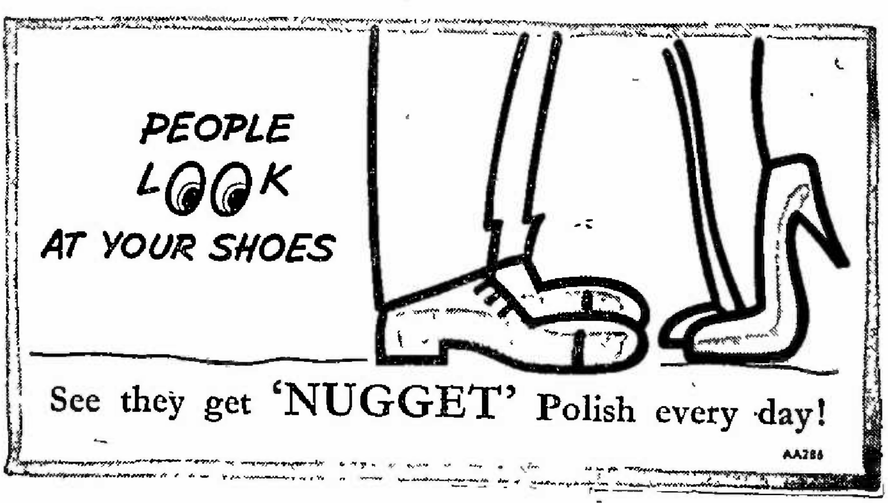

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

GANDHIJI—
The Story Of His Life

Gandhiji And Kasturba Save Each Other's Life

CHAPTER XVII

WHILE in South Africa, Kasturba fell very ill and had to go to hospital for an operation. It was impossible to chloroform her, as she was too weak to bear it. She was as brave as any man during the operation and did not complain at all. After the operation, however, she grew worse instead of better, until it seemed as if she were about to die. The doctor said it was absolutely necessary for her to take beef tea if her life was to be saved. Gandhiji refused to allow this, just as he had refused to allow Manilal to take the chicken broth. Not even to save the life of his dearest ones would he do a thing that he taught to be wrong.

The doctor said that if Kasturba did not take the beef tea and obey all his orders with regard to diet, she must be removed from the hospital. He said this because he really feared that she would die if she did not eat the food ordered by him, and he did not want to take the responsibility.

Gandhiji was in a terrible position. The Hindu religion absolutely forbade the eating of beef,

By
Mrs. Gertrude Murray-Correa

and he himself felt that we should not kill even the smallest insect, much less a gentle animal like the cow. Kasturba was dying, however. He decided to ask her what she wanted to do—just as he had done with Manilal, for he did not like to force anyone not to eat meat if it was his or her wish to do so.

Kasturba firmly replied that she would rather die, than drink beef tea, and asked her husband to carry her away from the hospital.

It was raining, and they would have to go home to the Phoenix Settlement by train. The station was a long distance away from the hospital, and Kasturba appeared near to death. She was as thin as a skeleton and as weak as a new-born baby.

They got to the station in a rickshaw. Kasturba bravely comforted her husband when she noticed how worried he was over her condition: "Don't worry," she said cheerfully, "nothing will happen to me."

At Phoenix station, good friends from the farm were waiting for them with hot milk for Kasturba to drink and a hammoch to carry her in.

Gandhiji nursed her with all his skill in the days that followed, and for a time she was much better. Then she became very ill again. Nothing did her any good. One day Gandhiji thought that perhaps she might get better if she gave up eating salt and pulses. He asked her to do so but she said that she never could. When he gently insisted, she said that he was asking something impossible, and that he himself would never be able to give up eating salt and pulses. Gandhiji was only too pleased to have a chance of doing something difficult for her sake, and promised to give up salt and pulses for a year.

This great kindness so touched Kasturba's heart that she at once promised to do as he wished She begged him, however, not to trouble about giving up salt and pulses himself She could not bear that he should make such a sacrifice just because she had been obstinate. Gandhiji replied that he could not break a solemn promise.

Kasturba wept, but he remained firm. So they both left salt and pulses out of their daily food —and the happy result was that Kasturba soon began to get well again.

Later on Kasturba had an opportunity of saving her husband's life in return.

He had come to know how cruelly many people treated their poor cows in India. How, in their greed to get more and more profit, they tortured the poor animals in their efforts to squeeze out the last drop of milk. This brutality was horrible to Gandhiji's loving heart. He often said that he would never kill a single animal even to save the life of a human being. So we can guess how he felt about poor, gentle cows being made to suffer awful pain just for the sake of getting a little extra milk. He also felt at that time, that milk was not absolutely necessary to man. So he made a vow never to touch milk again, and he kept this vow faithfully for a long time. At last he felt very ill, however, and the doctor told him that he must take milk if he wished to become strong again. Gandhiji explained about the vow he had made.

Wise and clever Kasturba was standing near by and in her wish to see her husband well again she quickly thought of a way out of the difficulty. She asked Gandhiji if, by 'milk' he did not mean the milk of cow and buffaloes. He said, of course, that it was so. Then, said Kasturba, even if he *had* vowed never to touch the milk of cows and buffaloes, there was nothing to prevent him from taking the milk of *goats*, as they had not been in his mind at the time of taking the vow.

The doctor said that if his patient would only consent to drink the milk of goats, he would be quite satisfied.

Gandhiji agreed and soon was well again. In this way, Kasturba's quick brain rescued her husband from a severe illness that might easily have ended in his death. Though she had not studied she was more intelligent than very many women who have, always showing great commonsense. A perfect wife and mother, she is an example for all Indian girls to follow in her loving devotion to her husband and children, and in her simplicity, modesty, bravery and sweetness.

Copyright: Reproduced by courtesy of Longmans Ltd.

(To be continued)

Transit Visas For Foreigners Through Nairobi

THE Principal Immigration Officer in Nairobi has informed the office of Air-India International that as foreign nationals are continuing to arrive without being in possession of transit visas, in future, all such passengers will be declared prohibited immigrants, and will have to be returned to the originating station by the same carrier.

Will all concerned ensure that foreign nationals have a transit visa endorsed on their passports before arranging their passages to Nairobi.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Karanja due 30th June 1957. Sailing 5th July 1957.
S.S. Kampala due 31st July. Sailing 6th August 1957.
For Bombay.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£92—0—0
Second "	"	"	"	£60—15—0
Third Class Bunk "				£31—10—0

Non-Vegetarian Special Food £11-10 Ordinary Food £4-18
Vegetarian Special Food £10-3 Ordinary Food £4-6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

SEE INDIA

Read About India's Future Progress

Indians To-day Lead The World To The Greatest Climax

You Will Be Surprised To Learn From These Pictures

	s.	d.
"Illustrated Weekly of India"—Asia's Finest Picture Magazine now on for sale......Latest Issue	10	6
March of India—Indian Information	4	9
Caravan—A Profroma of India	2	1
Aryan Upasana—Prayer Book in English	1	7

HINDI MAGAZINES

	s.	d.
AJKAL	1	
MOHAMOR KHANI	1	0
DHARAM YOGA	1	6
BHAL BHARITI	1	0
MANMOHAN	1	0

Books of all sorts, Indian, Ancient, Historical, are sold by us.

D. ROOPANAND BROS.
(Established 1932)
Music Saloon and Booksellers.
85 Victoria Street, Durban.
Phone 20707. — P. O. Box 2524.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

MAHATMA GANDHI—THE LAST PHASE

Vol. I
(Introduction by Dr. Rajendra Prasad)

The book deals with the last phase of Mahatma Gandhi's most tumultous career. It very beautifully narrates and interprets his most eventful life-story from the year 1944 up to the completion of his Bihar Mission. The author, the authoritative chronicler and interpreter of Gandhiji's life and philosophy depicts with great delicacy, minuteness and accuracy how Gandhiji's ideals of Love and truth, Fearlessness and Fellow-feeling, were put to their severest tests and how, he waded through amidst the forces of darkness and despair all around and brought life and cheer to the Nation and perceived higher and higher truths himself.

With 44 pages of photographs. Price 32/-

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

Louw's Son Might Join Crown Team In Treason Trial

THE Crown case at the Preparatory Examination into the allegation of High Treason is likely to end in mid July when the hearing will adjourn to 29th July, a date on which the Defence will inform the Court further on the question of cross-examining Professor Murray, the Government's expert witness.

There will also be a short adjournment from the 5th July to the 11th July at the instance of the Bench as the presiding Magistrate is to attend a Departmental Conference in Pretoria.

Here are some of the 'highlights' from the Drill Hall since the hearing resumed on June 24th:

The Hall has acquired a new look with the interior freshly painted in cream; central heating installed; the objectionable 'cage' removed and in its place a wooden panelled dock newly varnished erected and behind the Magistrate's Bench the wall has acquired full length maroon draped curtaining.

One accused Chrissie Jasson has given birth to a daughter.

Another Miss Bertha Mashaba has joined the ranks of the Benedicts. The ceremony took place during the recess.

Lawrence Nkosi is still detained at the T.B. Hospital in Johannesburg.

The Crown has led evidence of N.I.C. and S.A.I.C. Conferences held in Durban during 1954-56. Among the non-accused whose names appeared prominently in the Police records were Messrs. S. M. Mayat, V. Lawrence, J. N. Singh and Dr. Padayachee.

The Defence lodged strong protest at the attitude of the Special Branch—"sneaking" and "peep-ing"—when there was a consultation among the accused at the Trades Hall.

Chief Lutbuli's and Dr. Naicker's pronouncements on non-violence were reported by Sergeant Swanepoel of Durban.

It has been confirmed that Mr. Oswald Pirow Q.C., will lead the Crown's team at the Supreme Court should there be committal. His team includes four other members of the Transvaal Bar among them Mr. Martin Louw, son of Mr. Eric Louw, the Union's Minister of External Affairs. With the alterations made the Drill Hall is the likely venue for the Supreme Court trial.

The Defence last week withdrew its strong objection to the recording of a name by a Cape Town Detective as a "Jew Boy", when it learnt that this was not a contemptuous reference to a person of the Jewish community but that it referred to a Cape Town African with that nick name.

Detective Sergeant Schoeman of Johannesburg once again told the Court what he had heard at the Trades Hall on a number of occasions whilst hiding behind a cupboard in the kitchen.

The accused were treated to a sumptuous lunch of curry and rice and the 'Madras King Soup' or 'Russon' last week. A Johannesburg Tamil family was the host, reminding the accused of the previous efforts of Transvaal women, headed by Dr. Zainab Asvat and Mrs. Bhyat.

Cape Doctors Not To Give Names

Cape Town, Monday

The senior medical staff at Groote Schuur Hospital, Cape Town, will defy the Administrator, Mr. P. J. Olivier. They have decided to refuse to give him the list of names which he has demanded, of the medical staff, technicians and other staff who took part in the academic procession organised by the University of Cape Town to protest against the Separate Universities Education Bill.

Stevenson Tells Ghana: Apartheid Inhuman

ACCRA (Ghana), Sunday.—Mr. Adlai Stevenson arrived in Accra today on his African tour.

He told reporters at the airport: "I have been to South Africa and seen how that inhuman apartheid policy operates."

The United States Democratic Party leader said he thought the future of Africans in South Africa depended on how the African State of Ghana progressed.

"By example in commerce, politics and international relations Ghana can demonstrate the unreality of the colour bar," he commented.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Bishop Reeves Warns Of Conflict As Result Of Church Laws

THE RT. REV. AMBROSE REEVES, Bishop of Joannesburg, speaking in New York on the conflict between Church and State in South Africa and on the possible punishment of those who defied the law, declared: "The Church cannot lose in the long run. Individuals might suffer, but history is littered with people who have tried to do this to the churches."

Speaking at a Press conference, Bishop Reeves said that the increasing tension between the Church and the Government over the Government's racial segregation policies threatened to break out into open conflict.

That would happen, he said, when the Government tried to enforce a new law, passed on May 29, prohibiting Africans from attending church services in White areas if their presence was considered a nuisance.

The Church, he said, had instructed congregations to carry on as before, and he said that funds would be raised to help those who were victimised by the law as a result.

Under the new law, the Bishop said, "once again it is non-Whites who are punished."

But he and his fellow clergymen might also bring grave consequences on themselves by instructing their congregations to disobey the law as they had.

He said they were risking being charged with inciting others to break the law. The maximum penalty would be a £300 fine, up to five years in jail and possibly 10 lashes.

Africans Want To Clear Out Of CAF

London.

MR. HARRY NKUMBULA, President of the Rhodesian African National Congress, told a Press Conference at the House of Commons that he had come to Britain to press the British Government to allow Northern Rhodesia and Nyasaland to break away from the federal state.

He said that federation had been imposed against the wishes of Central Africans and opposition to the federal scheme was rising.

The Rhodesian African Congress represents over 360,000 Central Africans, he added.

Louw Invited Dr. Nkrumah To Lunch In London

MR. ERIC H. LOUW, the South African Minister of External Affairs, and Dr. Kwame Nkrumah, the Prime Minister of Ghana, recently held lunch together in London.

It was the first meeting at Ministerial level between representatives of the Government of South Africa and the new state of Ghana.

The lunch took place at the Dorchester Hotel after the morning session of the Commonwealth Prime Ministers Conference at No. 10, Downing Street.

Mr. Louw was accompanied by Mr. G. P. Jooste, the Secretary for External Affairs, and Dr. Nkrumah by Mr. Kojo Botsio, the Minister of Trade and Labour.

Mr. Louw informed Sapa's correspondent afterwards that the discussions he had had with Dr. Nkrumah had been very interesting and most constructive

Private Meeting

When Mr. Louw arrived in London, he said he would arrange to have a private meeting with Dr. Nkrumah.

The luncheon was at Mr. Louw's invitation, and was arranged towards the end of last week.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income & Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. 'Phone 33-1654.

Three Outstanding Books

Beautifully Printed With Coloured Varnished Jackets And Library Binding

Order for yourself as well as to present them to your DEAR ONES

St. Mira: The Story of Mirabai whose name is a household word in Indian homes, and whose Songs are sung in a million homes everyday. In words at once vivid and soul-stirring, the author portrays the inner spiritual experiences of Mira, the purity of her character and her undismayed courage and heroism. 10/- per copy.

The Face Of The Buddha: Through the pages of this book peeps the radiant face of the Buddha who was essentially, a lover of peace.. As the story unfolds, we see the Buddha taking to the waiting multitudes his great message of deliverance from sorrow. 7/6 per copy.

In The footsteps Of The Buddha: The thrilling story of Shanti Deva the greatest poet of Mahayana Buddhism. A King's son, he renounced the throne to walk into the footsteps of his master, —Gautama the Buddha. 5/6 per copy.

(All the three books will be given at a special price of 20s. only)

Order any or all the books from:

H. P. VASWANI,
91 BHULABHAI DESAI ROAD,
BOMBAY, INDIA.

TRADE INQUIRIES INVITED

FOR...
RUBBER STAMPS
AND
PRINTING
CONTACT...
STANDARD
PRINTING PRESS
GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS
73 BEATRICE STREET, — DURBAN.
PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.
TELEGRAPHIC ADDRESS "QUICKPRINT."
ESTABLISHED 1927.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Mr. Nehru's Goodwill Tour Of Scandinavia

PRIME MINISTER NEHRU, on his way to London for the Commonwealth Prime Minister's conference, had a warm reception in Denmark, Finland and Norway and was in Stockholm on June 22 to complete his goodwill tour of Scandinavia.

When he arrived in Oslo on June 20, he was greeted by the Norwegian Prime Minister, Mr. Gebardsen and the Foreign Minister, Mr. Lange.

Later he was received in audience by the Prince Regent the Crown Prince Olav at the Royal Palace.

During his earlier visit to Finland, Mr. Nehru said at an official banquet that acceptance of the five principles of peaceful co-existence would remove the principal reasons of international conflict.

He said: "I do not say that the world will become virtuous by mere repetition of a phrase. But by such acceptance a certain public world public opinion is built up and grows, and gradually influences the powers and makes it difficult for them to misbehave."

Mr. Nehru condemned jibes at 'Neutralism' and said the alternative to following an independent foreign policy was to surrender one's own judgment. "Surely that is not a healthy state of affairs," he declared, and added: "Nor is it a democratic approach".

The Finnish Prime Minister, Mr. Sukselainen, said that the outlook of India and Finland were basically similar. "We think as you do, that in order to function effectively the United Nations must become fully representative of the world community."

Of the Prime Minister's three-day visit to Denmark, the Copenhagen conservative paper "Deslingske Tidends" said: "Seldom has an official visit been so successful. Nehru brought to Denmark a breath from a wise and ancient culture. He taught us a few things about the art of living in peace in a troubled world."

Shortly after arrival Mr. Nehru drove to the Royal Palace of Amalienborg, residence of King Frederick and Queen Ingrid to sign the visitors' book. At night he was the guest of the Danish Government at a banquet at Christianborg Palace, seat of the Danish Parliament.

In a speech at the banquet, Mr. Nehru stressed the great task facing the people of India in creating a social welfare state. He said: "Our present policy is in tune with our thinking over long periods of the past. We simply do not want to be entangled. We wish to build our own country and we have learned that too much criticism of others is not the way to transform the world."

The Danish Prime Minister, Mr. Hansen, welcoming Mr. Nehru, said there was "hardly any contemporary statesman who enjoys higher personal prestige in every part of the world." He continued: "We are familiar with and we admire very greatly the role of your personal efforts in securing for India very significant position which your country holds today among the nations of the world."—ISI.

Indian Navy Cheered At Mombasa

HUNDREDS of people gathered at the Azania Drive and cheered the Indian Navy Flagship "Delhi" when it sailed into Mombasa Harbour leading the destroyers "Rajput", "Ranjit" and "Rana" into the harbour for a five-day goodwill visit.

As the ships passed the Royal East African Naval Base, smart African naval guards presented arms and sounded the bugle in welcome.

Hundreds of others gathered at the quayside where the "Delhi" berthed. The Provincial Commissioner of Kenya's Coast Province, Mr. Desmond O'Hagan, went on board to call on Rear-Admiral Katari and a seven-gun salute was fired when he left. The Admiral called on the Indian Commissioner and the call was returned. The Chairman of the Mombasa Municipal Board and other Indian leaders then called.

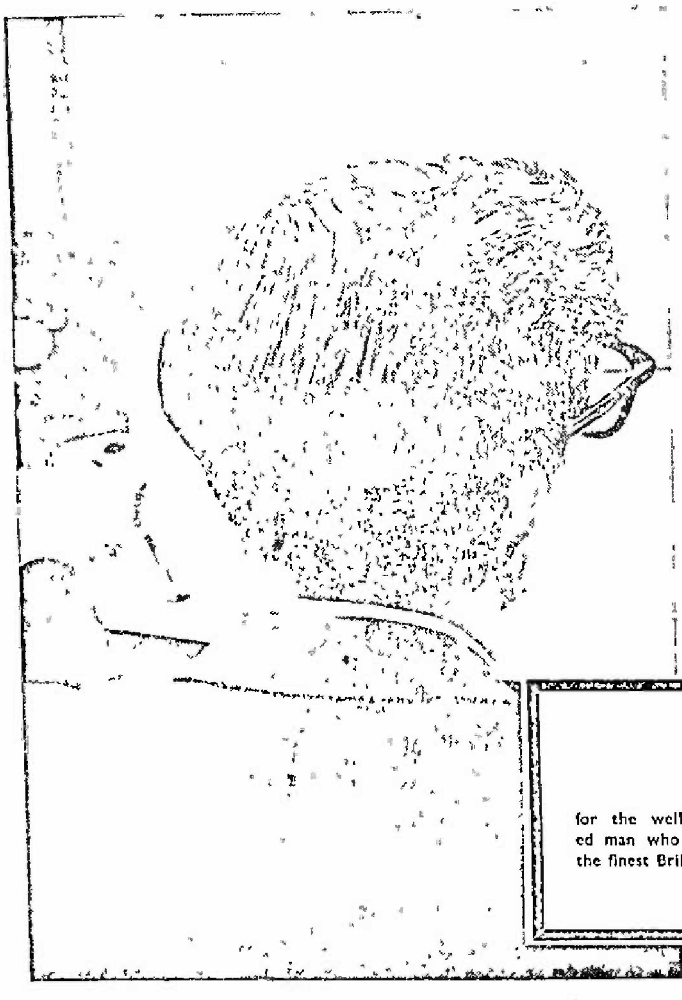

THERE'S PERSONALITY IN KAMILLEN PREPARATIONS

Here's why well-groomed men choose KAMILLEN OIL, KAMILLEN BRILLIANTINE and KAMILLEN CREME . . .

KAMILLEN contains no animal fats, its pure, pure ingredients care for your hair, give you that look of personality. Start using KAMILLEN today and you'll see !

Other famous KAMILLEN preparations include: "SWEET MISS" for the Ladies, "YOUR OWN" Bath Oil, "YOUR OWN" Cream for the face and hands.

Kamillen

for the well-groomed man who prefers the finest Brilliantine.

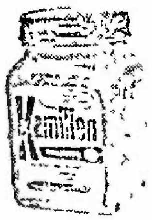

your personality Creme for distinctive looks day and night.

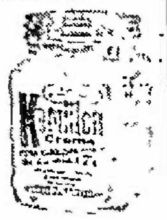

1924

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Evidence Of Treason Etc.

(By A Special Correspondent)

BY the time the prosecution called experts to discuss the nature of treason and communism the Treason Inquiry had a mass of evidence on its file. Over 10,000 documents have been admitted; and at the end of the week ending May 11 over sixty police and other witnesses had testified about meetings up and down the country

Together with the 156 accused and the probability that the preliminary hearing, begun in December, will last at least until August (with the trial still to come) all this adds up to the longest and largest judicial proceedings ever held in the Union.

The following extracts from the verbal evidence are a fair cross-section of the Crown case in regard to meetings. But it must be remembered that witness No. 61 described the 350th meeting brought to the Inquiry's notice. So that it is only possible to present a selection.

A Coloured member of the Special Branch, Det-Sgt. I. Sharp, said one speaker at a Sophiatown meeting began: "Mr. /Chairman and Fellow Slaves." He likened the African situation to persecutions at the time of Christ. "We know our country is being taken forcibly from us." Sgt. Sharp complained that one of the women suspects had made faces at him and had "sissed" in his ear. The magistrate warned the accused about contempt of court.

Det-Const. Malele reported an accused saying: "The A.N.C. will be the Government of the future We will preach African nationalism...the difference will be that there will be a democracy and no colour bar. The A.N.C. is not wrong when it wants equal rights."

In reply to Mr. V. C. Berrange (for the defence) witness admitted the speaker added: "If White and Black are united, we can fight shoulder to shoulder to defeat the enemy." Another speaker called on "slaves of Africa to remove the handcuffs. If we are unable to do so, our children will be unable to do so because they will have received Bantu Education."

Mr. Berrange: "He also spoke of the unity between Whites and Blacks?—Yes, that is correct." (20 of the first 57 police witnesses called have conceded under cross examination that speakers at the meetings emphasised non-violence and co-operation with Europeans.)

Det Mollson reported a 5½ hour meeting in the Trades Hall *verbatim*, though he made no notes till he got home. Mr Berrange: "How old are you?—26. When were you born?—(at the second attempt) 1929. How far did you go in school?—I did not pass St. VI. When did you leave school?—1937. What did you do?—I worked 3 months in a dry cleaners. What else?—I worked 2 years in a garage. What else?—That is all. When did you join the police?—1953. So you only worked 2 years between 1937 and 1953?—Yes. What did you do the other 14 years?—Nothing, I was loafing. Did you tell the police you'd been loafing for 14 years?—No. Why not?—They did not ask me.

Det Mollson later admitted that there was a whole page of his notes he could not decipher and that, though he had reported in English, he did not understand the language well. Det.-Const. J. Comane reported an ANC meeting in Jan. 1955. It lasted 2 hours and he made no notes till afterwards. Mr. Berrange tested his memory in court by reading him slowly a "speech" of 1,000 words (13 minutes). Comane remembered less than 50 words and had forgotten a whole portion about the ANC wanting peace with all races.

Comane reported one speaker (not accused) as saying "We have guns". But admitted he might have forgotten that the speaker prefaced his remarks by explaining that ideas and knowledge were their weapons Det Majuta said that at meetings the Sesutho word for "spears" or "weapons" was also used for "money." "Give us weapons" would, therefore, be a colloquial way of saying "Give us money."

Det. Dunga was unable to explain the meaning of several sentences he had recorded from speeches, such as "You police I can assure you that your life is always liminates" and "This slave education resigned be rejected." Det. J. Mokoena recorded another speaker as saying "What they want is only that we must be their slaveries until the last future." Another speaker (not before the court) had said that Mr. Strijdom was a doctor of philosophy. What philosophy has he? He is just an empty can."

Det. Sgt. J. Tabeta recorded an ANC meeting at Jabavu *verbatim*. Tested by Mr. Berrange in court, he was able to get down 144 words out of 533 read out (12 minutes) in Zulu—at the speed he said witnesses addressed the meeting. The presiding magistrate expressed concern over discrepancies between the original notes taken by Crown witnesses at the meetings and transcripts handed in to the court. Both Crown and defence agreed that there were material discrepancies.

Det. Sgt. P. J. Coetzee made short-hand notes at an ANC meeting in Sophiatown in August 1955. One speaker said: "Ever since 1910 the Europeans in South Africa have stood together to squeeze the life blood out of the Africans...Whether it is Jan Smuts or Johannes Strijdom, the Europeans have no right to make laws for the Africans. We say that Africans, Coloureds and Indians should get together and rule. We want to govern ourselves".

Det.-Const. G. Nhiki reported a speaker saying that "the Government should remember that before they became Ministers they were agitators."

A woman accused was reported to have told a meeting: "Dutch policemen in the Flying Squad can demand your pass, and if you haven't got one they can take you into the car and even rape you. After a while you find you are carrying a Dutchman's child because you see this apartheid only works in the street, not when you are two together."

There was a burst of laughter in the court when Det. Sategke, whose language is Venda, explained that he was able to understand proceedings at meetings because he used to get the ANC chairmen to provide him with a Venda interpreter.

An ANC meeting at Alexandra was told: "These poor and stupid Dutch people like Verwoerd and Strijdom still don't understand that apartheid is impracticable. The D.R.C. is propagating a doctrine that the African people should not mind their oppression as they would get freedom in heaven. In that case, I do not want to go to heaven."

Mr. P. J. Oosthuisen, superintendent of the Kaya Mandi location, Stellenbosch, used to be a reporter on "Die Burger" He still sends that paper anything of "news value." He also took notes of meetings for the police. "My attendance at these meetings and my taking of notes might fairly be construed as part of my duties."

Mr. Oosthuisen said that non-violence was stressed at ANC meetings "But this was often contradicted by the content of the speeches." Asked to illustrate this, Mr. Oosthuisen quoted a speech (not by an accused) which said: "The time has come when we must choose a representative to tell the Government what is troubling us. Everywhere we put our foot down is hated, because where you put your foot you are caught. If you have no pass you must pay 10s. or £1."

Mr. Coaker (for defence): "You call that stressing the idea of violence?—Not violence, but related ideas such as hardships, hate and sufferings." Mr. Coaker: "You seriously suggest that putting forward grievances or electing representatives is to advocate violence?—The speaker was creating an atmosphere of tenseness which might be conducive to violence."

Mr. Oosthuisen said he had collaborated with the police since 1943 when he was a student at Stellenbosch. He was paid for reports of speeches used by "Die Burger" Asked whether, if a speaker had said "the ANC stands for all that is best in our national," he would send it to "Die Burger," Mr Oosthuisen replied: "There would not be much point in sending a report that would not be published."

Sgt. W. J. Wessels reported an ANC meeting which was told that "Congress was very weak when Smuts was in power as he was not a tyrant. The oppressors Malan and Verwoerd have been great leaders for us," making the ANC popular because of the people's resentment.

Det.-Sgt. F. Louw said that "regulations" at Bloemfontein give the police the right to disperse all African meetings at which English and Afrikaans translations of speeches are not made. "I would disperse any meeting at which this regulation was broken." The regulation also provided that a police officer had to be in sole control of such meetings. Mr. Berrange: "This is leading me to the position where I shall have to subpoena the District Commandant of Bloemfontein."

Mr. Ivor Language, now a reporter on the "Pretoria News", sent the Special Branch a transcript of a meeting at the Bantu Social Centre in Durban. One of the accused said: "I do not believe we have Fascism in this country, because, if we did, we would not be on this platform here. But let no one believe that Fascism is not fast approaching."

One of the last meetings reported to the Court up to May 11 had been called in New Brighton (Port Elizabeth) in 1954 to discuss the boycott of a local newspaper for calling Africans "Natives."

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

India's Largest Insurance Company At Your Service

The

New India Assurance

Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBHOY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR
EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610,
Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:
Office: 25845
Residence: 36413.

New Books

Political Status of Non-Europeans in Southern Africa —Muriel Horrell	1	6
The Durban Riots and After —Manrice Webb & Kenneth Kerkwood	1	0
Hints to Authors and Journalists—U. B Ley	2	6
The Early History of Indians in Natal —Right Rev. C. J. Ferguson-Davie	1	6
The Western Areas Mass Removal	2	6
Prejudice in Western Perspective —Prof G. W. Allport	2	6
Colour and Christian Community—E Ross	2	6
Behind the Racial Tensions in S.A.—O. Whyte	2	6
The Cost of Living for Africans—O. Gibson	3	6
Life in the Ciskei—Hobart Houghton	4	0
Racial Laws versus Economic and Soul Forces —E. Hellmann	2	5
The Tomlinson Report—D. H. Houghton	4	6
How to Run a Society —H. J E. Dumbrell and K. E. L. Hooper	2	0
White Civilisation—E. E. Harris	3	0
Race or Civilisation—A. Keppel Jones	3	0
Christian Principles and Race Problems—J. H. Hofmeyr	2	6
Education and Race Relations in S.A.—Davi	2	6
In Defence of a Shared Society—E. Hellmann	2	6
We Come of Age—Senator Dr. E. H. Brookes	2	6
In Quest of S.A —Maurice Webb	1	0

Obtainable From:

INDIAN OPINION,
P.Bag, Durban.

Books For Sale

My Dear Child—Gandhiji	2	3
My Religion—Gandhiji	4	3
Gathered At Bapu's Feet	1	6
Truth Is God	4	0
Story Of The Bible—S. K. George	8	6
Hindu Dharma	8	6
A Compass for Civilization—Gregg	6	3
Key to Health—Gandhi	1	6
At the Feet of Bapu—Chandwala	8	6
A Preparation For Science—R. B. Gregg	2	6
Bapu My Mother—Mennbebn	1	6
Nature Cure	1	9
Story Of My Life	2	6
Unto The Last	1	0
Communal Unity—Gandhiji	25	0
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Gleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol.1)—N. D. Parekh	15	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0
A Nation Builder At Work —By Pyarelal	1	6
My Experiment With Truth—Gandhiji	15	0

Obtainable From:

"Indian Opinion"
P. Bag, Durban, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

India Letter

(From Our Own Correspondent)

British And French Tried To Kill Us With Bombs, USA Tried To Kill Us By Peaceful Means

BLITZ magazines Editor Mr. Karanjia's exclusive interview with President Nasser of last March was recalled in a recent issue of the "Daily Express," which carried world copyright answers by Mr. Nasser to the American writer, Mr. William Attwood.

One of Mr. Attwoods questions was: "In March, you told an Indian journalist that it was futile to trust the West. Do you think your so-called neutralist partners—Marshal Tito and Mr. Nehru—would agree with this view?

President Nasser repeated to the American even more bluntly what he told Mr. Karanjia.

"Would you trust someone who is stalking you with a gun? We were attacked by your British and French allies. We were threatened by Mr. Dulles. You make it hard for me to trust you."

Described as President Nasser's "first analysis of 'How I see Things'- since - the - tumultuous events of last autumn" the interview shows Egypts ruler as self-confident, unshaken by western propaganda attacks and stronger than ever.

Explaining Soviet economic assistance as contrasted with what is in his opinion "Western Economic War" on Egypt, Mr. Nasser said: "The Russians sold us wheat and petrol. They bought our cotton. They helped us survive. Yes—and they helped us escape domination by the West. How can I say this is evil?"

"You froze our foreign currency. You refused to sell us wheat and medicines when we needed them. You tried to bring economic pressure on us to change our Canal policy."

"The difference between you and your allies is that they tried to kill us with bombs and you tried to kill us by peaceful means—by economic pressure and starvation. Both efforts failed.

Sudden Death Of Dr. Bharatan Kumarappa

The death occurred in New Delhi on June 25 of the noted Gandhian scholar, Dr. Bharatan Kumarappa. He was 60.

Dr. Kumarappa died suddenly of cerebral haemorrhage.

Dr. Kumarappa was chief editor of the collected works of Mahatma Gandhi sponsored by the Ministry of Information and Broadcasting. The first volume of this is stated to be now ready and about to go to press.

Dr. Kumarappa was born in 1896 in Kerala and belonged to an illustrious Christian family. One of his brothers, D. J. C. Kumarappa, a trusted lieutenant of Mahatma Gandhi, is a well-known Gandhian economist.

Dr. Bharatan Kumarappa was educated at Madras and in England where he got his doctorate in European and Indian philosophy. After teaching philosophy for some time in Nagpur and Madras Dr. Kumarappa became the Assistant Secretary of the All-India Village Industries Association. He edited for the Navjivan Press an abridged version of the autobiography of Mahatma Gandhi and some selected works of the Mahatma.

In Bitter Denunciation Of Apartheid

(Continued from page 286)

which apartheid denies," said Prof. Keet.

Merit

"Leaving the ethical question aside for a moment," he went on, "the patent objection on practical grounds will be that the survival of White South Africa will in any case be placed in jeopardy. To this one can only reply that a sane appreciation of the probable outcome of it all is that for many generations to come there will be no marked diminution in the superiority of the Europeans. But it will at least be a superiority based on merit rather than accident. And if in the distant future the non-Europeans shall have proved their superiority and taken over the leadership, the Europeans can have no grievance if they are unable with a start of 300 years to retain their advantage. By that time in any case, one may expect that this whole antithesis of black versus white will have lost its meaning, since the cause of the antithesis will have been removed.

"South Africa stands at the cross-roads. Will it grasp the opportunity to give the world a shining example of racial co-operation in a multi-racial country or will it persist in a policy that has failure writ large on the very first steps taken to ensure its implementation? Nobody cherishes the illusion that it will be an easy task. It will claim the best brains, the deepest devotion and the greatest sacrifice.

DRY CHILLIES

33 lbs Bag for 37/6 Cash
5 Bags Lot Less 2½ per cent.
10 Bags Lot Less 5 per cent.
From:
MAARMANS (Pty) Ltd.
(Dirctor: A. K. Hassm)
Box 26. Phone 128.
BRITS. Transvaal.

BOOKS FOR SALE

Bapoo's Letters To Ashrom Sisters —By Kaka Kalelkar	2	6
GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6

Obtainable from:
"INDIAN OPINION,"
P. Bag, Durban, Natal.

'INDIAN OPINION'
(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)
For The Moral, political and Social Advancement Of Indians In South Africa.
Published Every Friday.
Subscription Rates
Payable Always In Advance.
Within the Union £1 10s. 6d. Annually
" " " 15s. 6d. Half-yearly
Outside the Union £1 15s. Annually
" " " 17s. 6d. Half-yearly
Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.
Apply to—
Manager,
Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

THE

QUEENSLAND INSURANCE

COMPANY LIMITED.

(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE

Fire - Marine - Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE

106 MANSFIELD ROAD, - - - DURBAN.

P. O. Box 476. - - TELEPHONES 47453 & 47888.

BOOKS FOR SALE

COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	6	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashruwala	2	0
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Pacts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	8
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR —M. K. Gandhi	1	0

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P.Bag, Durban, Natal.

Printed and published by Mrs. Sushila Gandhi at Phoenix, Natal.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

*

પોતાની ફરજ બજાવવાનો અધિકાર એ એકજ અધિકાર છે, જેને સારૂ માણસે જીવવું તથા મરવું ઘટે.

—ગાંધીજી.

ઈન્ડિયન

ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

*

જેમ મનને મેલું રાખીને તેમજ શરીરને પણ મેલું રાખીને આપણે ભગવાનની કૃપાનું પાત્ર ન બની શકીએ.

—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૫ મું—અંક ૨૬ | તા. ૫ જુલાઇ, ૧૯૫૭. | છુટક નકલ પે. ૪

આફ્રિકન સંસ્થાનો તરફ નેશનાલીસ્ટોનું વળણ

લો બ્રીટનને તે વિશે સમજાવે છે

"આજે જ્યારે અમારો દેશ એક ઘાતકી ટીકાઓ અને હુમલાને પાત્ર બન્યો છે. ત્યારે એ જાણી લેવું ઠીક હશે કે, સાઉથ આફ્રિકાના સવાલો વિશે ઘણા બ્રીટીશરો જાણકાર છે અને સંબંધ ધરાવે છે, તેઓ આ જુઠાણાથી ભરમાયા નથી" મી. લોએ જણાવ્યું.

તેઓએ વધુમાં જણાવ્યું કે, હું નિખાલસપણે એન્ટી સાઉથ આફ્રિકનો સાથે વાતો કરવા ઇચ્છું છું, પણ તે પહેલા હું અગત્યની જે પ્રગતી અમારા દેશમાં થઇ રહી છે તે માટે કહીશ.

મધ્ય બીંદુ

કેટલાક સમયથી સાઉથ આફ્રિકા આંતરરાષ્ટ્રીય સવાલોમાં મધ્યબીંદુ રૂપે રહ્યું છે. વધુમાં તેઓએ જણાવ્યું કે આફ્રિકા ખંડમાં ઘણા ફેરફારો થઇ રહ્યા છે. કોમનવેલ્થમાં ઘાનાના વડા પ્રધાનની હાજરી જ એ ફેરફાર બતાવી રહ્યું છે.

યુનીયન આ પ્રગતીને ઘણા રસ પુર્વક નિહાળે છે. સહરાના સાઉથનું આફ્રીકા તેની કુદરતી ખનીજ બક્ષીસો અને પશ્ચિમ તથા પુર્વ વચ્ચે મધ્ય બીંદુ રૂપે હોવાથી હું માનું છું કે તેને આંતરરાષ્ટ્રીય સવાલોમાં ઘણો મોટો ભાગ ભજવવાનો રહેશે.

આ કારણે એક બીજાને સમજવાની, અને એક બીજા તરફ શુભેચ્છાની ભાવના કેળવવાની તથા સહકાર રાખવાની તેના સંસ્થાનો અને દેશો તથા લોકો માટે ઘણું જરૂરી છે.

સ્ટ્રાયડમનું નિવેદન

અમારી સ્થીતી અમારા વડા પ્રધાનનું નીવેદન બરાબર દર્શાવે છે. જ્યારે એમને કહ્યું કે, "આ ખંડના એક પછી એક બીન-ગોરા દેશો સ્વતંત્ર થતાં જાય છે. અને આપણે તેમને આફ્રીકાના એક ભાગ તરીકે સ્વીકારીએ છીએ.

આ દેશો તરફ આપણે દુશ્મન ભાવે નથી નિહાળવાનું પણ આપણે જાણવું જોઇએ કે આ ખંડમાં ગોરા અને કાળા સંસ્થાનો માટે પુરી સગવડો અને જગા છે."

મી. લોએ કહ્યું વડા પ્રધાન પોતાની મૈત્રી નવા સંસ્થાનો સાથે બાંધવા ઇચ્છે છે અને તેમનો સહકાર પણ ઇચ્છે છે.

ચેતવણી

અમારા દેશની તેમજ પરદેશ ખાતાના પ્રધાન તરીકે મારી આ નિતી છે. જે ખંડને આપણે એક સંયુકત ખંડ તરીકે બાંધવા ઇચ્છીએ છીએ અને તેની ઉપર જે હુમલાઓ કરી ફાટો પડાવવા પ્રયત્નો થઇ રહ્યા છે તેનાથી અમારે અને આ નવા સંસ્થાનોએ ચેતીને રહેવું ઘણું જરૂરી છે.

પરદેશ ખાતાના પ્રધાન તરીકે મારી ફરજ છે કે, અમારા દેશ અને બીજા દેશ વચ્ચે સારો સંબંધ રાખવા જે કાંઇ કરવું ઘટે તે કરવું.

સા. આફ્રિકાના વિરોધીઓ

લંડનમાં સાઉથ આફ્રિકાના વિરોધીઓ સામે બોલવામાં જો હું પોતાની ફરજ બજાવતાં ચુકીશ તો હું નાશીપાસ થઇશ. એક બાજુથી આ વિરોધીઓ સાઉથ આફ્રીકા માટે યુનાઇટેડ કીંગડમમાં ઝેર ફેલાવે છે. જ્યારે બીજી બાજુથી યુનીયનના બન્ને ગોરા વગોને તે ઉશ્કેરે છે.

આ બન્ને દેશોની સરકારો વચ્ચેનો સંબંધ અમે તેવો હોય—જો કે મને જણાવતા આનંદ થાય છે કે યુનીયન અને બ્રીટનની સરકાર વચ્ચે ઘણો મીઠો સંબંધ છે, છતાં મારે કહેવું જોઇએ કે આ પ્રચારથી બન્ને દેશોની પ્રજા વચ્ચેનો સંબંધ દીનપર દીન બગડતો જણાય છે.

ગેરલાભ

આવી પરીસ્થીતી બન્ને દેશો માટે ગેરલાભ કરનારી છે. આપણા બન્ને દેશો વચ્ચે સંબંધ ફકત એક જાતી તરીકેનો જ નથી. બીજા ઘણાં સામાન્ય સંબંધો જેવા કે આદર્શ મૈત્રીનો પણ છે અને તેથી આપણા બન્ને દેશો એ બનતું કરવાનું છે.

વધુમાં મી. લોએ જણાવ્યું કે, આ દેશના અમારા વિરોધીઓનું કાર્ય આ દેશમાં જુઠાણા અને દક્ષિણ આફ્રીકાના સવાલો અતિસય મારી મચડીને ફેલાવવાનું છે. તેઓ એક તરફી વર્તમાનપત્રો અને બીજા ખબરો ત્યાંથી મળે તેના ઉપરથી મતો બાંધે છે.

આ ચળવળનું મુખ્ય ધ્યેય એ છે કે અમારી સરકાર જ્યારથી સત્તાપર આવી છે ત્યારથી તેને પોતાની ઇલાયદાપણાની નીતીને ચલણમાં મુકવા તેને લગતા બીજા ઘણાં કાયદાઓ પાસ કર્યા છે. ઇલાયદાપણુ એટલે—બીન-ગોરાઓની જુદી પ્રગતી.

સાઉથ આફ્રીકાની ઘણા વર્ષોથી ચાલી આવતી નીતીને અનુસરવા ઉપરાંત અમે વધુ કશું નથી કર્યું.

ના. અમે કશું જ નવું એ નીતીને અનુસરવા ઉપરાંત પગલુ નથી ભર્યું.

શાંતીના દુશ્મનો

અમારા ટીકાકારો અને દુશ્મનો તરફથી પરદેશમાં પ્રચાર કરવામાં આવે છે કે અમે શાંતીના દુશ્મનો છીએ. ઇલાયદાપણું જે રીતે બીન-ગોરાઓ હાલમાં રહે છે તેમાં કાંઇ પણ વધુ નુકશાન કરનારૂં નહી થાય.

અમારા દુશ્મનો અને સત્તાબળ વાપરનારાઓ પોતાની આંખો બંધ કરી આ ચિત્રને જોવા નથી માગતા. અને એક ખરાબ ચિત્ર પરદેશના લોકો સામે જાહેર કરે છે.

કોંગ્રેસ તપાસ સમિતિ

સૌરાષ્ટ્ર કચ્છ અને ગુજરાત પ્રદેશોમાં કોંગ્રેસનું કાર્ય તપાસ કરવા એક સમિતિ બાબુભાઇ પટેલ જેઓ માજી વિકાસ હતા તેમની પ્રધાન દોરવણી નીચે સ્થપાઇ હતી. એમને પોતાનો હેવાલ બહાર પાડયો છે. તેમાં તેઓ જણાવે છે કે; પ્રજામાં રાજ્ય કાર્ય કરો સામે ઘણો અસંતોષ છે. અને તે ધીમે ધીમે કોંગ્રેસ સામે પસરતો જશે. આથી સમેતી ભલામણ કરે છે કે પ્રધાન મંડળોએ વધુ જાગૃત રહી કોંગ્રેસના સુચનોને વફાદાર રહેવું જરૂરી છે. પક્ષને વધુ સદ્દર કરવો હોય તો સેવકોની આર્થીક સ્થીતી સુધારવી અને સત્તા તંત્રની આકર્ષતા ઓછી કરવી ઘણી જરૂરી છે. આથી સત્તા તરફ લોકો ન આકર્ષાતા બીજા ધંધામાં પડશે અને ખરા સેવકો જ ત્યાં ચુંટાઇ આવશે.

કહેવતો

હા, દુઃખનાં, પીડાતાં પંખીઓને આપણા માથા પર પરિભ્રમણ કરતાં અટકાવી ન શકીએ એ સાચું, પણ આપણા વાળમાં તેમને માળો તો નજ બાંધવા દઇએ.

—ઈટલી.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૫ જુલાઇ, ૧૯૫૭.

અમારા વાંચકોને

જ્યારે મહાત્મા ગાંધીજીએ આ વર્તમાન પત્ર શરૂ કર્યું હતું ત્યારે તેમનો એક હેતુ એ પણ હતો કે આ છાપા દ્વારા બધી કોમના સ્ત્રી-પુરૂષો નિર્ભય પણે પોતાના મતો દર્શાવી શકે. અને તે દ્વારા સત્યને વધુ ચોખ્ખી રીતે સમજી શકે. આ નિતીને વર્ષો સુધી અમે જાળવી રાખી છે. હવે 'ઇન્ડીયન ઓપીનીયન'ના ઇંગ્લીશ વિભાગમાંથી 'ઇન્ડીયન' શબ્દને પડતો મુકવાથી અમે માનીએ છીએ કે છાપાની નિતીમાં તેથી કશોજ ફરક નહીં પડે. ઉપરાંત અમારૂં માનવું છે કે, આમ કરવાથી વધુ વિશાળ ક્ષેત્રમાં મહાત્માજીના વિચારો અને તેના સંદેશાઓને અમે ફેલાવી શકીશું.

આદર્શ છે કે, દુનીયામાંથી કરૂરતા અને વેરઝેરને દુર કરી માનવ જીવનમાં પ્રેમ, દયા, સંપ અને સત્યને પાયે ભાતૃભાવ ફેલાવવો. આજે આ દેશના રંગભેદના સવાલોના કોયડાઓના ઉકેલ માટે એવા સેવા ભાવી માણસોની જરૂર છે કે જેઓ વિચાર પૂર્વક બધાનું હિત વિચારીને તે કોયડાઓને ઉકેલે. આ ક્ષેત્રમાં આ વર્તમાન પત્ર ઘણો મોટો ભાગ ભજવી રહ્યું છે. આ દેશના ગુંચવણ ભર્યા ઉકેલોનો સારે માર્ગે તોડ કાઢવો હોય તો આપણી ફરજ છે કે આ પત્ર ચાલુ રાખવા આપણાથી બનતા બધા પ્રયત્નો કરી છુટવા.

ખાસ વિનતી

આથી અમે અમારા વાંચકોને ખાસ વિનતી કરીએ છીએ કે તેઓ આ છાપા દ્વારા એક નાગરીક તરીકે તેમને જે મહત્વના વિશયો જણાય તેની નિખાલસથી ચર્ચા કરવાનો લાભ ઉઠાવે. આ દેશમાં અને પરદેશમાં અમને અમારા ઘણા મિત્રો પુછાવે છે કે; એ લોકો અમને કેવી રીતે મદદરૂપ બને. અમારા વાંચકોની સંખ્યા અને તેનો ફેલાવો વધારવાની આશાએ અમે આ પગલું ભર્યું છે. અમે અમારા મિત્રોને અને શુભેચ્છકોને અરજ કરીએ છીએ કે, તેઓ આ છાપાના વાંચકોમાં વધારો કરવા પ્રયત્ન કરે અને તેમના મિત્રોને ઘરાક બનવા લલચાવે.

માનવતાની સેવા

'ઓપીનીયન' એક ધન કમાવવાના સાધાન તરીકે કદી નહોતું ચલાવાયું. એ એક એવા ટ્રસ્ટના હાથમાં છે કે જે માનવ સેવા માટે સ્થપાયું છે. એનો

ધનની બદલે

અમે અમારા વાંચકોને તેમના ધનના બંદલામાં અમારૂં છાપુ આપી પૂર્ણ બદલે ચુકવવા ઇચ્છીએ છીએ. અમે અમારા 'ઓપીનીયન'માં રંગભેદની નીતી વિશેના સમસ્ત દુનીયાના ખબરો અને મતો આપવા ઇચ્છીએ છીએ. તેમજ તે સાથે આ દેશમાં તે બારામાં બની રહેલા બનાવો અને લેવામાં આવતા પગલાઓની પણ પૂર્ણ માહીતીઓ પ્રસીદ્ધ કરવાની આશા રાખીએ છીએ. આ બધુ હોવા છતાં અમારી ઉમેદો ગમે તેટલી વિશાળ હોય તો પણ અંતમાં તેની સફળતાં ન્યાય અને સત્ય પ્રિય સ્ત્રી પુરૂષોના સહકારપર તે અવલંબીને રહે છે. આથી એ લોકોનેજ અમારી આ નમ્ર અરજ છે.

અંતમાં અમારા મિત્રો કે જેઓએ ભુત કાળમાં આ છાપુ ચાલુ રાખવા જે કાંઇ પણ સાથ આપ્યો છે તેમનો હાર્દીક આભાર માનીએ છીએ.

ભારતન કુમાર અપ્પાનું અવસાન

શ્રી ભારતન કુમાર અપ્પા જેઓ વર્ષોથી ગાંધીજી સાથે હતા અને ઘણા ગાંધી સાહિત્યના તેઓ લેખક છે. તેમનું ઓચીંતું દુઃખદ અવસાન ૨૫મી જુનના ન્યુ દીલ્હીમાં ૬૦ વરસની ઉમ્મરે થયું છે. તેઓને મગજના દરદનો હુમલો થયો અને તેનાથી તેમનું અવસાન થયું હતું. ડૉ. કુમાર આપ્પા ગાંધી સાહિત્ય સંગ્રહણના તેઓ મુખ્ય કાર્યકર્તા હતાં અને તે કામ માટે સરકાર તરફથી તેમને વેતન મળતું હતું. એમનું પહેલું પ્રકાશન પ્રેસમાં મોકલવા માટે તઇયાર થઇ ગયું છે. ડૉ. કુમાર અપ્પા ૧૮૯૬માં કેરાલમાં જન્મ્યા હતાં. તેઓનું કુટુંબ જાણીતુ ખ્રિસ્તી કુટુંબ હતું. તેમના એક ભાઇ ડૉ. જે. સી. કુમાર અપ્પા ગાંધીજીના ઘણાજ વિશ્વાસ પાત્ર સાથી હતાં, તેમજ જાણીતા અર્થશાસ્ત્રી હતા.

ડૉ. ભારતન કુમાર અપ્પાએ હીંદમાં કેળવણી લઇ ઇંગ્લંડમાં વધુ અભ્યાસ કર્યો હતો અને તેમને યુરોપ અને ઇન્ડીયન ફીલોસોફી માટે ડૉકટરની ડીગ્રી મેળવી હતી. નાગપુર અને મદ્રાસ યુનીવરસીટીમાં ઘણા વખત સુધી ફીલોસોફીના પ્રોફેસરનું કામ કર્યા પછી તેઓ અખીલ ભારતીય ગ્રામ્ય ઉદ્યોગ સંઘના મંત્રી પદે આવ્યા હતાં. તેમજ નવજીવન પ્રેસમાં ઘણો વખત સુધી ગાંધી સાહીત્યનું પ્રકાશન કાર્ય કર્યું હતું.

અંતીમ સંસ્કાર

જમના નદીને કીનારે નીગમબોધ ઘાટ ઉપર તેમનો અંતીમ સંસ્કાર કરવામાં આવ્યો હતો. બંધારણ સભામાં તેમના દેહને અંતીમ માન માટે રાખવામાં આવ્યું હતું. અને ઉપ-પ્રમુખ રાધાકૃષ્ણને તેમને પ્રથમ અંજલી આપી "રીથ" અર્પણ કરી હતી. પ્રમુખ રાજેન્દ્રપ્રસાદ તરફથી પણ પુષ્પ કલગી અર્પણ કરાઇ હતી.

રાઇટ રેવ. ડૉ. એસ. કે. મોન્ડલ જેઓ મીથોડીસ્ટ ચર્ચના મુખ્ય બીશપ છે તેઓએ અંતીમ પ્રાર્થના કરી હતી. તેમને અંજલી અર્પતા "ગાંધીના એક ચુસ્ત સાથી" તરીકે તેમને સંબોધ્યા હતા.

કોંગ્રેસના પ્રમુખ શ્રી યુ. એન. ઢેબર કોમર્સ અને ઇડસ્ટ્રી યુનીયનના પ્રધાન શ્રી મોરારજી દેસાઇ કાકાસાહેબ કાલેલકર અને બીજા ઘણા કોંગ્રેસના જાણીતા નેતાઓએ પ્રાર્થનામાં અને સ્મશાન યાત્રામાં ભાગ લીધો હતો.

તેમની સ્મશાન યાત્રા કોન્સ્ટીટ્યુશન હાઉસમાંથી શરૂ કરી ઘાટપર લઇ જવામાં આવી હતી. ડૉ. કુમાર અપ્પાની ઇચ્છા અનુસાર તેમનો દેહ બાળવામાં આવ્યો હતો.

હીંદી વેપારીઓ— પોતાની કમજોરી અમેરીકનોને જણાવે છે

ગયા અઠવાડીયામાં અમેરીકાનું વેપારી પ્રતિનિધી મંડળ ડરબનની મુલાકાતે આવ્યું હતું, ત્યારે કેટલાક હીંદી વેપારીઓએ તેમની મૂલાકાત લીધી હતી.

શ્રીયુત ગોવનઃ મણી, મી. એ. આય. મીર મી. ઇ. એચ. ઇસ્માઇલ આર. એંગય, જે. પી. ગોકલ અને એ. આય. મુડલી વીગેરે વેપારીઓએ દોઢ કલાક પ્રતીનીધીમંડળના વડા સાથે વાટાઘાટો ઘણા જ સરળ અને ખુલાસાથી કરી હતી.

ચર્ચા દરમીયાન જણાવાયું હતું કે, સો વરસપર દક્ષિણ આફ્રીકામાં હીંદીઓ આવી વસ્યા છે. એમની ૪થી અથવા પાંચમી પેઢી હાલના અમે હીંદીઓ છીએ. અમને પુર્ણ નાગરીક તરીકેના હકો ન હોવા છતાં અમે દક્ષિણ આફ્રિકાના નાગરીકો ગણાઇએ છીએ.

એમ પણ કહેવાયું હતું કે જાત જાતના પ્રતિબંધો હોવા છતાં હીંદીઓએ આ દેશની ઉન્નતીમાં ઘણો મોટો ભાગ ભજવ્યો છે. તેઓએ ખેતી, ઉદ્યોગ અને વેપારમાં ઘણી ઉન્નતી સાધી છે અને હજી વધુ તેઓ સાધવા ઇચ્છે છે.

એમ પણ કહેવામાં આવ્યું હતું કે, ગ્રુપ એરીયાઝને લીધે ઘણા હીંદીઓને ગ્રામ્ય ઉદ્યોગ અને બીજા ઉદ્યોગો તરફ વળવું પડશે. અને તેમાં અમેરીકનોની સલાહ ઘણી ઉપયોગી થઇ પડશે.

પ્રતિનીધીઓના વડા મી. સ્નેનેલબેકરે જણાવ્યું કે અમેરીકાના વેપારીઓ સાઉથ આફ્રીકા સાથે વેપાર અને ઉદ્યોગ માટે હમેશા સહકાર સાધવા ઘણા આતુર છે. છેલ્લામાં છેલ્લી સોધોનું સાહિત્ય જે આજે અમેરીકા અપનાવે છે તે મેળવવું જોઇએ,

સાઉથ આફ્રિકાના ઘણા આયાત કરનારા અમેરીકન માલના વેપારીઓની ફરીયાદ તેઓ સામે રજુ કરવામાં આવી હતી કે તેઓ સંતોષ જનક માલ મોકલતાં નથી.

મી. સ્નેલબેકરે તેના જવાબમાં જણાવ્યું કે, અમેરીકા પ્રજાસત્તાક દેશ છે અને તેથી તે ખાનગી સંબંધોમાં માથા નથી મારતું. બધા જ દેશોમાં સારા અને ખરાબ વેપારીઓ હોય છે. અને તેથી તેમની સાથે વેપારી સંબંધ બાંધતા પહેલા તે લોકોએ બધી રીતે માહીતગાર થઇ પછી સંબંધ બાંધવો જોઇએ.

તેમજ બધી ફરીયાદો અમેરીકાના એલચીને કરવાથી તેઓ પોતાથી બનતું કરશે એમ પણ જણાવાયું હતું.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ડચ રીફોર્મ્ડ ચર્ચનો—ઇલાયદા-પણા પર હુમલો

જોહાનીસબર્ગમાં ભાષણ કરતા ઉપરોક્ત ચર્ચના જાણીતા નેતા બી. બી. કીટે જણાવ્યું કે ઇલાયદાપણુ "અશક્ય" અને "અનૈતીક" છે. તેનાથી દક્ષિણ આફ્રીકાના ગોરાઓનું ભાવી ઘણુ અનિશ્ચીત થશે. આ નીતી એવી છે કે, એ નિતીના અનુસરનારને તે ડંખે છે પણ તે પોતાનો વાક ન જોતા સામા પક્ષને તે માટે ગુનેગાર સમજે છે.

પ્રો. કીટ દક્ષિણ આફ્રીકાની ઇન્સ્ટીટયુટ ઓફ રેસ રીલેશન્સના હનલી મેમોરીયલ લેક્ચરના ૨૩મા વાર્ષીક ઉત્સવમાં ભાષણ આપવા આવ્યા હતાં. દક્ષિણ આફ્રિકાની યુનીવરસીટીના પ્રોફેસરો, સંચાલકો, તથા પાર્લામેન્ટના સભ્યો, તથા વર્તમાન પત્રોના ખબરપત્રીઓ અને ચર્ચના વડાઓ સમક્ષ તેઓ ઇલાયદાપણા વિશે બોલ્યા હતાં. આગળ જતાં તેઓએ જણાવ્યું કે, સરકારના કહેવા મુજબ બધા બીન-ગોરાઓને રાજનૈતીક રીતે, તેમજ આર્થીક અને સામાજીક રીતે સાવ જુદા રાખવામાં તેઓનું જ હિત સમાયું છે. જો આ સત્ય બીના હોય તો એજ જાતની નીતી આ દેશના ગોરાઓ માટે પણ સારી જ હોવી જોઇએ. જો આવી રીતે જુદા રહીને ઉન્નતી થતી હોય તો એ નીતીનો અમલ ગોરાઓ સામે પણ શું કામ નથી કરાતો?

ઇલાયદાપણાના બલી

આજે આપણે આ દેશના સવાલોનો ઉકેલ આપણા પોતના દોષોને દુર કરીને કરવાને બદલે આપણે આપણી રંગભેદની નીતીના શિકારને તેના બલી બનાવીએ છીએ. જો આપણે ખરેખર આ સવાલનો ઉકેલ ઇચ્છતા હોઇએ તો સૌથી પહેલા આપણામાં જે ઉચ્ચતાનો ગર્વ છે તેને દુર કરવાની જરૂર છે. આપણે એમ માનીએ છીએ કે કાળા, બીન-ખ્રીસ્તી, તથા રૂપ વગરના, અને ગરીબો કરતા આપણે વધુ મહાન છીએ. ગમે તેવી સારી નીતીને અમલમાં મુકી પરસ્ત્રી બનાવવી એ બહું અઘરૂં છે, જ્યાં સુધી આપણા હદયો તે નીતી ન સ્વીકારે.

ચારે બાજુના વાતાવરણને ફેરવવાથી કશો ફરક નહીં પડે જ્યાં સુધી આપણા હદયોમાં તેનો ઉજાસ નહી પથરાયો હોય. તેમજ કોમ કોમ વચ્ચેના સંબંધો પણ તેથી સુધરશે નહીં. આપણા જીવનમાં આપણે જો આદર્શો સેવતા હોઇએ તો તે ફકત બોલવા માટે જ નહી પણ આચરવા માટે હોવા જોઇએ. આજનો સવાલ આપણો બધાનો જ સવાલ છે અને તેથી આપણે તે વિશે કાંઇક ઉકેલ શોધવો ઘણો જરૂરી છે.

આજે દ. આફ્રિકામાં આફ્રીકનો ઘણા આગળ વધી ગયા છે. પણ ઇલાયદાપણુ તેનો અસ્વીકાર કરવા ઇચ્છે છે, ઇલાયદાપણાનો સ્પષ્ટ હેતુ એકજ છે કે, બધા બીન-ગોરાઓને ગોરાઓના સંપર્કથી દુર રાખવા અને એટલી હદ સુધી કે ગોરાઓના ચર્ચોના દરવાજા પણ હવે બંધ કરવામાં આવી રહ્યા છે. ઇલાયદાપણાની નીતી એમ કહે છે કે બીન-ગોરાઓને તેમની આવડત મુજબ સગવડો કરી આપવામાં આવશે. પણ આપણે કેવી રીતે જાણી શકીએ કે એક સમાજ બીજા સમાજ સાથે ભેગો થવાને કયારે લાયક થઇ ગયો છે? જે નીતી વ્યક્તીની કીમ્મત ન કરે અને સમૂહ સમાજ ઉપરથી જ કીંમત આંકે, તે નીતી બધી રીતે ખોટી ગણાય. આજે ઇલાયદાપણુ સમુહનેજ વ્યકતીરૂપે જોય છે. નાઝી અને કોમ્યુનીસ્ટોની આ વિચાર સરણી છે. અને તેના દુઃખદ પરીણામો આપણે જોયા અને જાણ્યા છે. આ વિચાર સરણીને અનુસરી દક્ષિણ આફ્રીકામાં આપણે ઘણો અન્યાય કર્યો છે. તેમજ ઇલાયદાપણુ પણ માણસના રંગ પરથી ઉભુ કર્યું છે. માણસના રંગને લીધે આપણે તેને દોષીત ઠરાવીએ છીએ એમ સમજીને કે જાણે એનો રંગ એને જ ન પસંદ કર્યો હોય. બીજા બધા ભેદો, અને નાત જાતના વાડાઓ કરતા પણ આ ભેદ ઘણો ખરાબ છે. કારણ કે બીજા ભેદોનું કદીક નિવાકરણ થઇ શકે છે પણ રંગનું નિરાકરણ થવાનું જ નથી.

આપણી આ રંગભેદની નિતીને લીધે આજે દુનીયાની આખી રંગીન પ્રજા ગોરાઓની વિરૂદ્ધ સંગઠીત થઇ રહી છે.

પશ્ચીમ સંસ્કૃતિ એમ શીખવે છે કે, નાત, જાત વગરનો એક સમાજ હોવો જોઇએ. જેમાં નીચામાં નીચો અને ઉંચામાં ઉંચો, બધા સરખા ગણાય અને દેશની સમાન પ્રજા તરીકે ગણાય. આ આપણા આદર્શનો ઇલાયદાપણું વિરોધ કરે છે

દક્ષિણ આફ્રિકામાં આવી રંગભેદ ઉપર રચાએલી નીતી ગોરાઓ માટે ઘાતકી છે, કારણ કે અંતમાં આપણે મોટી સંખ્યાના બળ સામે નમવું પડશે. હાલની પરીસ્થીતી જોતાં ગોરા દક્ષિણ આફ્રિકાનું આયુષ્ય બહુ લાંબ નથી.

ઇલાયદાપણાના સરજનારાઓ એમ કહે છે કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં ઇલાયદાપણું ન હોય તો સમાન ભેદ ભાવ વગર એક સંગઠીત સમાજ થાય. હું પોતે એમ કહેવા ઇચ્છું છું કે આજે આપણી સામે કોમી એકતા અથવા કોમી ઉપરીપણું છે. જો ઇલાયદાપણું આ દેશમાં જીતશે તો અનહદ ઝેર અને વેર પ્રસરવાના છે. આપણે પરીસ્થીતી સ્વીકારનો કરી સાથે રહી અને સાથે કામ કરવાનો પ્રયત્ન હવે કરવો જોઇએ. આપણે એવો રસ્તો શોધવો જોઇએ જેથી બીન-ગોરાઓ આપણા આ દેશને ઉછેરવામાં મદદરૂપ થઇ શકે. આજે ઇલાયદાપણાને લીધે એમને આ હક નથી.

ઘણાં કહે છે કે ઇલાયદાપણા વગર ગોરાઓનું જોર ઘટી જશે. આના જવાબમાં એટલુંજ કહી શકાય કે, ગોરાઓનું ઉપરીપણું લઇ લેતા હજુ ઘણા વરસો જશે. પણ જબરદસ્તી ભર્યા ઉપરીપણા કરતાં માન ભરેલું ઉપરીપણું વધારે સારૂ. કોઇપણ વખતે ભવિષ્યમાં બીન-ગોરાઓ આગળ વધી નેતાગીરી એમના હાથમાં જો લઇ લે તેથી ગોરાઓને રડવાની કશું કારણ નથી. કારણ કે ૩૦૦ વર્ષ બીન-ગોરાઓ કરતાં આગળ વધ્યા છતાં તેઓ આગળ રહી ન શકે તો તે એમનો પોતાનોજ દોષ ગણાય. પણ હું તો માનું છું કે તે સમય સુધી કાળા ગોરાનો સવાલ જ કોઇ પણ નહીં રહે.

ગાંધી સાહિત્યને લગતા ૬૦ ગ્રન્થોનું થનારૂં પ્રકાશન

ભારત સરકારે ગાંધી સાહિત્યના પ્રકાશન માટે નીમેલી સમિતિના મુખ્ય કાર્યકતા શ્રી ભારતન કુમારપ્પાએ જણાવ્યું હતું કે બાપુજીનાં ઘણાય લખાણો જુદાં જુદાં પુસ્તકો કે પત્રો દ્વારા પ્રસિદ્ધ થયાં છે. પણ સરકારે એવું નકકી કર્યું છે કે હવે તેમના તમામે તમામ લખાણો સમયના ક્રમ અનુસાર પ્રગટ કરવા.

ગાંધીજીના જાહેર જીવનના શરૂઆતના વર્ષો દક્ષિણ આફ્રિકામાં પસાર થયાં હતાં. આ વખતના એમના જીવનનો મોટા ભાગનો ઇતિહાસ હજી ઢંકાયલો જ પડ્યો છે. આ બધુ સાહિત્ય દક્ષિણ આફ્રિકાથી અહીં લાવવાનું છે પણ અત્યારે પરિસ્થિતિ એવી છે, કે કોઇ પણ નવા ભારત વાસીને દક્ષિણ આફ્રિકામાં એક દિવસ પણ રહેવા દેવામાં આવતો નથી. એટલે અમે એક જાણીતા લેખક અને પત્રકાર શ્રી જી. એચ. કેસ્પીનને આ અંગેનું દક્ષિણ આફ્રિકા ખાતેનું કામ સોંપ્યુ છે. એજ રીતે ઈંગ્લંડમાં પણ સારા પ્રમાણમાં જે સાહિત્ય પડ્યું છે તેનું સંશોધન કરીને અમને મોકલવાનું કામ ત્યાં એક ભાઇને સોંપવામાં આવ્યું છે.

મહાત્માજી જ્યારે દક્ષિણ આફ્રીકાથી સાબરમતી આવ્યા ત્યારે કેટલુંક સાહિત્ય લેતા આવ્યા હતા. એ સાહિત્ય જોઇ જવાનું કામ શ્રી દેશપાંડે કરી રહ્યા છે.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં ૧૮૮૮થી ૧૮૯૬ દરમીયાન મહાત્માજી રહ્યા હતાં, આ સમયના જ દશ જેટલા ગ્રંથો તઇયાર કરવામાં આવશે એવી આશા શ્રી કુમારાપ્પાએ દર્શાવી હતી.

આ ઉપરાંત બાપુજીના આખા જીવન અને સાહિત્યને આવરી લેતા કુલ ગ્રંથો તો ૬૦થી પણ વધારે થશે એવી જાહેરાત એમણે કરી હતી. આ દરેક ગ્રંથ લગભગ ૪૦૦થી ૫૦૦ પાનાનો હશે અને દરેક ગ્રંથની "ડી લક્ષ," સ્ટાન્ડર્ડ તથા લોકપ્રિય એમ ત્રણ આવૃત્તિઓ અંગ્રેજી અને હીંદીમાં બહાર પડશે.

પહેલો ગ્રંથ ઓકટોબરની બીજી તારીખે બહાર પડે તેવો સંભવ છે.

શ્રી કુમારાપ્પાએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે અમે ૧૯૫૬ના ફેબ્રુઆરી માસથી આ કામની શરૂઆત કરી છે અને આખું કામ પુરૂ થતાં લગભગ દશ વર્ષ લાગે એવો સંભવ છે.

અત્યાર સુધીમાં અમને બાપુજીના ૧૫,૦૦૦ જેટલા પત્રો, લેખો વગેરે મળ્યા છે. બીજા આટલા જ હજી બહાર હોય એવો સંભવ છે. અમને જે પત્રો મોકલવામાં આવશે તે જરૂર હશે તો અમે માલિકને જેમના તેમ પાછા સોંપી શું.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

ગાંધીજીની જીવન કથા

(કથનાર: ગરટ્રુડ મરેય)

પ્રકરણ ૧૭મું

ગાંધીજી અને કસ્તુરબા એક બીજાના રક્ષક

આફ્રીકામાં કસ્તુરબા હતા ત્યારે ઘણા માંદા પડયા હતાં. હોસ્પીટલમાં ઓપરેશન માટે જવું પડયું હતું અને તેઓ કોલોફોર્મ આપવા માટે ડોકટરોને ઘણા નબળા જણાયા હતાં. તેઓએ ઘણી બહાદુરીથી ઓપરેશન કરાવ્યું. ઓપરેશન પછી તેઓ ઘણા નબળા પડતાં જતાં હતાં અને ડોકટરોનું કહેવું હતું કે, સારા થવા કરતાં તેઓ વધુ નબળા પડતાં જાય છે. અને અંત કાળ પાસે આવતો પણ તેઓને જણાયો. આ પરીસ્થીતીમાં ડોકટરોને ઘણું જરૂરી જણાયું કે, બાને "બીફ ટી" આપવામાં આવે. તો કદાચ તેમના જાનને ઉગારી લેવાય બાપુએ તે નકાર્યું. જેમ મણીલાલ માટે નકાર્યું હતું. જે તેઓએ ખરાબ માન્યું હતું તે પોતાના વહાલામાં વ્હાલાનું જીવન બચાવવા માટે પણ તે કરવા તેઓ રાજી નહોતા. ડોકટરે કહ્યું કે, જો તેમની સુચનાનો અનાદર કરવામાં આવશે તો કસ્તુરબાને હોસ્પીટલમાંથી ખસેડવા જરૂરી થઇ પડશે. કારણ તેમનું સખત માનવું હતું કે "બીફ ટી" વગર કસ્તુરબા જીવીજ નહી શકે. પોતાની સુચના અનુસાર દરદીને ન સમાળાય તો તે જવાબદારી તેઓ ઉઠાવવા તેયાર નહોતાં.

ગાંધીજી ઘણી કફોડી સ્થીતીમાં મુકાયા હતા. હીંદુ ધર્મ ગોસ મચ્છી ખાવાનો સખત વિરોધ કરે છે, તેમજ તેઓ પોતે માનતા હતા કે, એકાદ નાના જીવને પણ મારવું નહી, તેમાં પણ સત્ય નમ્ર આપને તો કેમજ મરાયા? કસ્તુરબા મરણ તરફ ધસી રહ્યા હતાં. અંતે તેઓએ નક્કી કર્યું કે બાને પુછવું કે તે પોતે શું ઇચ્છે છે—જેમ તેઓએ પોતાના પુત્ર મણીલાલ માટે કર્યું હતું, કારણ તેઓ પોતાના વિચાર બીજા પર લાદવા નહોતા માંગતા.

કસ્તુરબાએ "બીફ ટી" પીવાનો અસ્વીકાર કર્યો અને પોતાને ઘેર લઇ જવા ભલામણ કરી.

વરસાદ પડી રહ્યો હતો અને ફીનીક્સ સંસ્થામાં તેઓને ટ્રેનમાં લઇ જવાના હતા. કસ્તુરબા મરણ પથારીએ હતા અને હોસ્પીટલથી સ્ટેશન ઘણું દુર હતું. એક નાના બાળક જેટલા હલકા અને હાડપીંજર જેવા તેઓ થઇ ગયા હતાં.

રીક્ષામાં તેમને સ્ટેશને લાવવામાં આવ્યાં. કસ્તુરબાએ, ગાંધીજીનું ગંભીર ચીંતાજનક મોઢું જોઇને હિમ્મત આપતાં જણાવ્યું કે, "ચીંતા ન કરો" હાસ્ય સાથે તેઓ બોલ્યા. "મને કશુંજ નહીં થાય"

ફીનીક્સ સ્ટેશને મીત્રો ગરમ દુધ અને ઝોળી સાથે કસ્તુરબાને આવકારવા ઉભા હતા.

ગાંધીજીએ પોતાની રીતે તેમની સુશ્રુસા સાઇ કરી અને ધીમે ધીમે તેઓ સારા થતા ગયા. ત્યાર પછી ફરી તેઓ સખત માંદા પડયા. અને કોઇજ તેમને સારા ન કરી શકયું. ગાંધીજીએ વિચાર્યું કે જો તેઓ મીઠું અને કઠોળ છોડી દે તો તબીયત ઘણી સુધરે. જ્યારે તેમ કરવા તેઓએ જણાવ્યું ત્યારે કસ્તુરબાએ નકર્યું ફરી ફરી સમજાવટથી પુછતાં કસ્તુરબાએ કહ્યું તમે અશકય માંગણી કરો છો "એવું તો તમે પોતે પણ ન કહી શકો." ગાંધીજી બાને માટે ગમે તે ભોગ આપવા હમેશા ઘણા આતુર રહેતાં. તેઓએ આ તક ઝડપી લીધી અને જણાવ્યું કે, એક વરસ માટે મીઠું અને કઠોળ હું મુકી દવું છું.

આ ત્યાગે કસ્તુરબાના હૃદય પર અસર કરી અને તેઓએ પણ વ્રત લીધું અને ગાંધીજીને વિનવ્યા કે તેઓ નકકામુ આવી રીતે કષ્ટ નવ્હોરીલે. કારણ કસ્તુરબા નહોતા ઇચ્છતાં કે આટલો મોટો ત્યાગ ગાંધીજી એમને માટે કરે. ગાંધીજીએ કહ્યું વ્રત હવે ન તુટે.

કસ્તુરબા રડી પડયા પણ તેઓ મકકમજ રહ્યા. પરીણામે બન્નેએ પોતાના ખોરાકમાંથી મીઠાને અને કઠોળને દેશ વટો આપ્યો અને હર્ષ ભર્યું પરીણામ એ આવ્યું કે બાની તબીયત સુધરતી ગઇ.

એક વખત પછી એવો પણ આવ્યો કે કસ્તુરબાને ગાંધીજીનો જાન બચાવવાનો મોકો મળ્યો.

હીંદમાં ગાયો ઉપર કેટલો અત્યાચાર કરાય છે એની જાણ ગાંધીજીને થઇ. કેવી રીતે વધુમાં વધુ ફાયદો મેળવાય એ દ્રષ્ટીએ ગાયનું છેલ્લામાં છેલ્લું દુધનું ટીપુ ક્રુરપણે નિચોવી લેવામાં આવતું. આ ક્રુરતા ગાંધીજીના દયાળુ હૃદયને ઘણી અકળાવનારી થઇ પડી. માનવ-જીવન બચાવવા ખાતર તેઓ એકાદા તુચ્છ નાના જીવને પણ મારવા નહોતા ઇચ્છતા એમ હમેશા તેઓ કહેતા. આથી આપણે સમજી શકીએ છીએ કે ગાયનું દુધ થોડું વધુ મેળવવા એના ઉપર જે અત્યાચાર થતો તેનાથી એમને કેટલું દરદ થયું હશે. વળી તેઓ એમ પણ માનતા હતાં કે, માણસ માટે દુધ આવશ્યક નથી. તેથી તેઓએ દુધ ન પીવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી અને તે ઘણો વખત સુધી પાળી અંતે તેઓ ખુબ માંદા પડયા અને ડોકટરોનું કહેવું હતું કે જો તેઓ ફરી બળ મેળવવા ઇચ્છતાં હોય તો તેઓએ દુધ પીવું જોઇએ. ગાંધીજીએ પોતાની પ્રતિજ્ઞા સામી ધરી.

કસ્તુરબા જેઓ પાસે ઉભા હતાં એમનું ચાલાક અને હુશીયાર મગજ કામ કરી રહ્યું હતું. તેઓ પોતાના પતિને આ અડચણમાંથી કેમ ઉગારવા એ માટે વિચારી રહ્યા હતાં. ગાંધીજીને તેઓએ પુછયું કે તમે દુધ વિશે પ્રતિજ્ઞા લીધી ત્યારે ગાય અને ભેસને ધ્યાનમાં રાખી હતી ને? ગાંધીજીએ હા પાડી. તો પછી બકરીનું દુધ પીતા પ્રતીજ્ઞા કેવી રીતે તુટે?

ડોકટરે કહ્યું કે, જો દરદી બકરીનું દુધ પણ લે તોય તેઓને સંતોષ થશે.

ગાંધીજીએ કબુલ્યું અને તેઓ ફરી તંદુરસ્ત થયા. આ રીતે કસ્તુરબાની ચાલાકીથી ગાંધીજીને ઘણા મંદવાડમાંથી અને જે કદાચ મૃત્યુ મુખે પણ લઇ જાત તેમાંથી બચાવી લીધા. તેઓ જો કે ભણેલા ન હતા પણ ભણેલી બેનો કરતાં તેમનામાં સાધારણ બુદ્ધી હમેશા વધુ જણાઇ છે. તેઓ પત્ની અને માતા તરીકે હીંદની પ્રત્યેક કન્યા માટે તેમના પતી અને સંતાન પ્રેમ, અને તેમની સાદાઇ, મર્યાદા, બહાદુરી અને તેમની મીઠાસ એક આદર્શ રૂપ છે.

[આ લેખ કોપીરાઇટ હોવાથી લેખકની મંજુરી વગર એનો ઉપયોગ ન કરવા ભલામણ છે.]

જે ગાંધીજીની જીવન કથા અમે આપીએ છીએ તેનું નાનું પુસ્તક ઇંગ્લીશમાં અમારી પાસે વેંચવા માટે આવી ગયું છે. ચિત્રો સાથેના આ પુસ્તકની કીંમત :

કાચું પુઠું ૨–૬

પાકું પુઠું ૩–૦

પોસ્ટેજ સાથે.

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

If you have liked this issue of "Opinion"—the Way of Gandhi—why not send us this subscription form and so enable us to supply you further issues of the journal without a break...

SUBSCRIPTION ORDER

Please send me a year's issues of "Opinion"

Name

Address

I am enclosing the subscription amount (Half Year within the Union 15/6; elsewhere 18/6 by

Date Signature

GIFT SUBSCRIPTIONS ORDER

Please send a Half Year's issues of "Opinion" to my following friends, superscribing the copies as under :

"This copy is a gift from

1 Name
Address

2 Name
Address

3 Name
Address

I am enclosing the subscription amounts by

Date Signature

"OPINION"
c/o Indian Opinion,
P.Bag, DURBAN.

નવીન ફીલમ સેટ આવી ગયા છે તરત મંગાવો

સતી અનસુયા	૨	રેકાર્ડ	૧૬	૬
મીસીસ કોકો-કોલા	૪	,,	૩૩	૦
મરીન ડ્રાઇવ	૪	,,	૩૩	૦
લાલ પરી	૩	,,	૨૪	૯
ચક્રધારી	૬	,,	૪૯	૬
હુલા ગુલા	૫	,,	૪૧	૩
હતીમતાઇ કી બેટી	૫	,,	૪૧	૩
મુસાફીર ખાના	૪	,,	૩૩	૦
મુનીમજી	૬	,,	૪૯	૬
મસતાની	૬	,,	૪૧	૩
બાય બાય બેબાય	૪	,,	૩૩	૦
કીસમત કા ખેલ	૪	,,	૩૩	૦
જાગરૂતી	૩	,,	૨૪	૯
નાગીન	૬	,,	૪૯	૬

Packing charge & postage for Union 6--0 and Rhodeisia 7--6.

☆

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Street)

286 Grey Street,

Phone : 29488.

DURBAN.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

MOSENTHALS TRAVEL AGENCY

91 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

(Telephone : 23-1111)

Have pleasure in advising that they have appointed as their special representative for their Indian clientele :

MR. DHIRUBHAI P. NAIK,

26, Barklay Arcade, 38, Market Street,

JOHANNESBURG. (Telephone : 33-9033.)

Who will be pleased to look after any passports, revenue clearances, visas, immigration matters, health certificates, currencies, customs and any other travel matters.

Weekly Service from Johannesburg, By ALITALIA AIRLINE To NAIROBI with Convinient connections to India & Pakistan

હીંદની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઇન્ડીયા ઇન્સ્યુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રૂસ્તમજી જાલભાઈ રૂસ્તમજી

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન – નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા

માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ છીએ.

પી. ઓ. બોકસ ૧૬૧૦.
રેસીડેન્સ : ૧૧૧ ઇલેવન્થ એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન્સ:
ઓફીસ : ૨૫૮૪૫
રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૩.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં

આપણું ભાવિ કેવું હશે?

(ચક્રધારી)

આપણે સૌ કોઇ જાણીએ છીએ કે દિવસે દિવસે દક્ષિણ આફ્રીકામાં હીંદીઓનું ભાવિ બગડતું જઇ રહ્યું છે. આજની પરિસ્થિતિ અને સંજોગો જોતા આપણી શી સ્થિતિ થશે તે કલ્પવી મુશ્કેલ છે. કદાચ આપણે એ ભ્રમમાં હોઇશું કે અહીંના મુળ નાગરિકોનું રાજ્ય થશે ત્યારે આપણને સુખ અને શાંતિ મળશે! એવો જો આપણને ખોટો ખ્યાલ હોય તો તે આપણે કાઢી નાંખવો જોઇએ; કારણ કે એ આપણી ખોટી આશા કેવળ મધલાળ જેવી જ છે, અને હશે!

દિવસે દિવસે અહીંની મુળ પ્રજા વધુને વધુ જાગ્રત થતી જાય છે! એ જાગૃતિ, અલબત્ત, તેમને માટે તો વધુ આનંદની વાત છે, પણ આપણે માટે તેટલી જ ભયંકર ખીના છે! એમની એ જાગૃતિ, આપણે ત્યાં થએલા ૧૮૫૭ ના બળવા જેવી બિલકુલ અવ્યવસ્થિત છે; અને હશે જ! જે દિવસે તેઓ ઉત્થાન કરશે તે દિવસે તેઓ બધાને એક લાકડીએ હાંકશે, એ વાત નિઃશંક છે! આપણે માટે તેઓના પ્રશ્નો આ હશે:

(૧) હીંદીઓએ તેમને કેટલો સાથ-સહકાર આપ્યો છે?

(૨) તેઓના ભલા માટે હીંદીઓએ કદી વિચાર્યું છે ખરું?

આપણી પાસે બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ 'ના'માં જ હશે. ત્યારે શું તેઓ તે દિવસે આપણે હીંદી છીએ એમ માની જવા દેશે? કદી નહીં. નિર્દોષ તથા દોષિત, બધા જ તે દિવસે તેમનો ભોગ થઇ પડશે, એમ એક પ્રસંગ પરથી લાગ્યું.

થોડા વખત પર જ રાત્રે અમે થોડા મિત્રો ટાઉનમાંથી ઘર તરફ જઇ રહ્યાં હતાં. લગભગ નવ સાડા નવનો સમય હશે. અમે એક મોટા રસ્તા પર ચાલતાં હતાં. ત્યાં એક નેટીવ દોડ તો જણાયો, હતો તો છોકરા જેવો જ. તેની પાછળ બીજા ત્રણ ચાર નેટીવો દોડી રહ્યાં હતાં. અને બુમ પાડી રહ્યાં હતાં. "પકડો પેલાને, એ ચોરી કરીને નાસી જાય છે." આ બુમ સાંભળી તરત જ બીજા નેટીવો અને વોચમેન વગેરે તે છોકરાને ઘેરી વળ્યા. સામેથી આવતો, સભ્ય વેશમાં સજ્જ થયેલો એક નેટીવ તો મોટી છરી કાઢી, પેલા નાસતા છોકરા સામે ધરી ઉભો રહ્યો! પેલા છોકરાથી નસાય એમ હતું જ નહીં. એટલે ઉભો રહીને કાલાવાલા કરવા લાગ્યો, "મેં ચોરી કરી નથી, અમે પીતા હતા. ત્યાં આણે પૈસા માંગ્યાં, મેં ન આપ્યા, એટલે મારવા દોડયા. હું નાઠો, મારી પાછળ, મેં ચોરી કરી છે, એમ બુમ પાડી આ લોકો દોડયા છે." એટલામાં છોકરાના સાથીદારો પણ આવી પહોંચ્યા. અને બધાએ જાણ્યું કે છોકરો નિર્દોષ છે, અને પેલો 'શાહુકાર'જ ચોર છે. ત્યારે બધા પેલા શાહુકારને મારવા તેની પાછળ દોડયા. તે શાહુકાર સમય ઓળખી જઇ, નાઠો, તરત જ પાછી બુમાબુમ થઇ ગઇ. લોકો પેલાની પાછળ દોડયા. એક નેટીવે તો પોતા ની જાડી લાકડી પેલા ભાગતાને છુટી મારી, તે પેલાના બરડામાં એવી તો વાગી કે લાકડી લગભગ તુટી જવા જેવી થઇ ગઇ! છતા પેલો દોડ તે જ રહ્યો. એટલામાં સામેથી બીજા એકે દંડાનો ઝપાટો લગાવ્યો ને તરત જ તોડી પાડયો, પોલીસ આવી તેને લઇ ગઇ!

આ સામાન્ય લાગતો બનાવ આપણા માંથી ઘણાએ જોયો હશે, બલ્કે રોજ જોતા પણ હોઇશું! પણ મને ઉપલા બનાવ પરથી બે અગત્યના મુદ્દા તારવવાના મળ્યા,

(૧) અહીંની પછાત કોમમાં જાગૃતિ આવી છે, અને પોતાના રક્ષણ માટે હથિયાર લઇને જ ફરે છે, તે પેલા સજ્જન દેખાતા નેટીવ પરથી માલુમ પડયું;

(૨) અહીંની પછાત કોમ ઘેટાં-બકરાં જેવી છે. ઘેટાં નીચું મોઢું રાખી આગળના ઘેટાંને અનુસરે છે, પહેલું ઘેટું જો ખાડામાં પડે તો બધા જ ઘેટાં ખાડામાં પડવાના! પહેલાં લોકો, પેલા છોકરા જેવો લાગતો નેટીવ ચોર હતો કે નહીં તે વિચાર કર્યા વગર તેની પાછળ દોડયા, ને મારવા તઇયાર થઇ ગયા! પછી તરત જ પેલો 'શાહુકાર' ચોર છે એમ જાણી તેની પાછળ દોડયા ને માર માર્યો! એટલે આ ઉપરથી ફલિત થાય છે કે જન સમુહ જે કંઇ કરે છે તે બીલકુલ વિચાર કર્યા વગર કરે છે.

બીજો એક દાખલો લઇએ. હમણાં જ થોડા વખત પર 'ઓપાસ' વિરોધ માં એક સરઘસ કાઢવામાં આવેલું. ત્યારે કેટલાય બહાર બેસી વેચતા ફેરિયાનો માલ લુંટાઇ ગયો હતો. તેની દાદ ફરિયાદ કંઇ જ નથી. કહે છે, કે ફળવાળાની દુકાનેથી જેને જે ગમ્યું તે ઉઠાવી ચાલતા થઇ ગયાં હતાં—ધોળે દિવસે! જાણવા પ્રમાણે એક જણના લગભગ ૧૪ પૌંડના કેળા ખાઇ ગયાં હતાં!

એટલે આ પછાત કોમમાં જ્યારે પુર્ણ જાગૃતિ આવશે અને ઉત્થાનનો સમય આવશે, ત્યારે 'પાપડી ભેગી ઇયળ બફાઇ' તેમ બધા ભેગા નિર્દોષ હીંદીઓનો પણ (દોષિત હીંદીઓ તો ખરાં જ!) કુચો નીકળી જવાનો છે!

હજી સમય નથી ગયો, આપણા સ્વાર્થમાંથી ઉંચે આવી વેળાસર ચેતીએ તો!

પારસમણિ

(રમેશચંદ્ર મો. ભટ્ટ)

એક માણસે લોખંડ ભેગું કરવા માંડયું. જ્યાંથી જેટલું લોખંડ મળી આવે તેટલું ઘેર લઇ આવે. આમ કરતાં કરતાં તેની વખાર ભરાવા આવી!

તેના મિત્રો તેને ખુબ સમજાવે: "અરે ભલા માણસ! તું આટલું બધું લોખંડ શા માટે ભેગું કરે છે? કંઇ ધંધો કર જેથી રોટલા પેદા થાય!" પણ એ કોઇનું સાંભળે જ નહીં બસ એક જ લગન લોખંડ અને લોખંડ!

એક દિવસ એક સાધુ તેને ઘેર આવી ચડયો. તેની સારી એવી આ-ગતાસ્વાગતા કરી. સાધુએ પુછયું, "ભાઇ, આટલું બધું લોખંડ ભેગું કરવા પાછળ તારો હેતુ શો છે?"

પેલો માણસ કહે, "બાપજી, લોખંડ ભેગું કર્યા પછી પારસમણિ મેળવીશ, બધા લોખંડનું સોનું બનાવી દઇશ. હું ધનવાન બની જઇશ!"

સાધુ તે સાભળી ખડખડાટ હસી પડયો. "ત્યારે તું પ્રથમ પારસમણિ જ શોધી કાઢને! થોડા લોખંડનું સોનું બનાવી પછી ઘણું લોખંડ પણ મેળવી શકાશે!" પેલા માણસની સાન કંઇક ઠેકાણે આવી.

સાધુએ કહ્યું: "તારો એમાં દોષ નથી, પરંતુ આખી દુનીયા એજ રીતે વિચાર કરે છે. 'પહેલાં ધન કમાઇ લઇએ પછી ખાધાપીધાની ચિંતા રહે નહીં એટલે ઇશ્વર ભજનમાં મન જોડી શકાય. પરંતુ એવો વિચાર નથી આવતો કે આપણે ઇશ્વરમય થઇ જઇએ તો પછી ખાધાપીધાની ચિંતા આપણે નહીં પણ ઇશ્વરે જ કરવાની રહેશે!

—'લોકજીવન'માંથી.

દેશપ્રેમ

મુકુલભાઈ

સ્વામી રામતીર્થ અમેરીકા જતા હતા, ત્યારે સ્ટીમરમાં તેમને એક વયોવૃદ્ધ અમેરીકન પ્રોફેસર સાથે મિત્રાચારી થઇ. તે વૃદ્ધ વિદ્વાનને ૧૧ ભાષા આવડતી હતી અને આટલી મોટી ઉંમરે તે રશીયન ભાષા શીખતા હતા.

આ જોઇને સ્વામી રામતીર્થે નવાઇ પામી તેમને પુછયું: "તમે હવે ઘરડા થયા; મૃત્યુને બારણે આવીને ઉભા છો. આવી માથા-કુટ કરવાને બદલે ઇશ્વરનું સ્મરણ કરો તો સારૂં."

પેલા વૃદ્ધ પુરૂષે નમ્રપણે કહ્યું: "તમારી વાત બરોબર છે. પરંતુ હું ભુસ્તરવિદ્યાનો અધ્યાપક છું અને રશીયન ભાષામાં એ વિદ્યા અંગે એક અદ્ભુત ગ્રન્થ રચાયો છે. જો હું તેનું ભાષાંતર કરૂં, તો મારા દેશને ઘણો લાભ થાય એમ છે."

—'લોકજીવન'માંથી.

મંબાસાને કીનારે હીંદનું લડાયક જહાજ

મંબાસાને કીનારે હીંદનું લડાયક જહાજ "દીલ્હી" તરતું જોવા ઘણા લોકો તા. ૨૭મી જુને ભેગા થયા હતાં. જહાજ સામે ત્રણ વિનાશીકાઓ "રાજપુત" "રણજીત" "રાણા" ફરતી હતી. જે પાંચ દીવસના શુભે-ચ્છાના પ્રવાસે પૂ. આફ્રિકા આવી છે.

જહાજ જે વખતે પસાર થયું ત્યારે આફ્રીકન રોયલ નેવીએ તેમનું સ્વાગત કર્યું હતું. કેનીયાના કીનારાના રક્ષક જ્યારે જહાજ ઉપર ચઢયા અને જહાજના સેનાપતી કતારી સાથે ઉતર્યા ત્યારે સાત તોપોનું માન તેમને આપવામાં આવ્યું હતું.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન જર્સી, વુલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

બોકસ ૧૫૪૯.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અળધ, લીલી અળદ, રતાળ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે. આદુ શી ૧–૩ રતલ, લસણ શી. ૨–૦ રતલ. પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બજાર ભાવ, પોસ્ટેજ જુદું. બારકીટ શી. ૧૦–૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બારકીટ શી. ૧૬–૬ ડઝન.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલએશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૯ વિકટોરીયા ઓસ્ટ્રેલીયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જીંદગીનો વિમો એ ખરી બાંયધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો:

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ, — ડરબન.

બોકસ ૪૭૬, ટેલીફોન: ૪૭૮૮૮
ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબટેમ" ૪૭૪૫૩

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ટુંકી વાર્તા

પગ કરીને પાછો આવે

(નવલભાઇ શાહ 'નવાં માનવી'માંથી)

(ગતાંકથી ચાલુ)

પ્રકરણ ચોથું

સુંદરદાસના જડ જીવનને હચમચાવી નાખનાર એક પ્રબળ આંચકો આવી ગયો. તેને પણ અનુભવ્યું. 'આ જ તેની સાચી પત્ની હતી. તે માત્ર તેના ઘરમાં નહોતી આવી પણ તેના હૃદયનો સામ્રાજ્ઞી બનવાને આવી હતી. તેની આંખ સામે વિવાહ વખતનો સોહનલાલે કહેલો પ્રસંગ ખડો થયો. સોહનલાલને તેણે પંદર વીસ હજાર સુધી આપવાનું કહેલું. પણ મોહનદાસે હદ કરી. એક પણ પૈસો લેવાની ના કહી આવા ઘરની દીકરીમાં આવુ તેજ હોય એમાં શી નવાઇ?

આજ સુધી તેને જીવનનો એક જ અનુભવ હતો અને તે પૈસાથી બધુંજ ખરીદી શકાય. અને તેણે ખરીદ્યું પણ હતું. પૈસાથી અમલદારો ફોડ્યા હતા. પૈસાથી ફાંસીને માંચડે કેદીઓનો પણ છુટકારો કરાવ્યો હતો, અને તે માનતો હતો કે જો પૈસા લઇને ભગવાનના દરબારમા પણ પાંચ મીનીટ ઉભા રહેવાની તક મળે તો એને પણ ફોડી નાખી સ્વર્ગમાં સ્થાન મેળવી લઉં એવી તેની દૃઢ માન્યતા હતી અને તે છાતી ઠોક તે કહેતો પણ ખરો કે ભગવાન તો પૈસામાં છે. પૈસો જ આ જગતનો પરમેશ્વર છે. આ જગતની ગાડીનાં પૈડાં ચાંદીના પૈડાંથી ચાલે છે.

પણ એને પહેલી ધોલ મૃણાલીનીએ મારી. વીણાના મૃત્યુ પછી તે બીજી પત્ની મેળવવા માટે અધીરો હતો. એટલું જ નહિ તેની કલ્પના સારી ભણેલી સ્ત્રીના પતિ થવાની હતી. તેના દિલમાં એવી પત્નીની ઝંખના જાગી હતી કે જે એની સાથે કોઇવાર સીનેમામાં જઇને બેસે, સાંજે ફરવા પણ આવે ને અમલદારો આવે ત્યારે સાથે ટેબલ પર બેસી ચા પણ પી શકે.

મૃણાલીની એમની જ જ્ઞાતિની કન્યા હતી. સુંદર તો હતી જ. સાથે સાથે તેના ચહેરામાં એક અનોખું વ્યક્તિત્વ હતું. તેના હાસ્યમાં મુગ્ધ કરવાની શક્તિ હતી. એ બધાં કરતાં ય મૃણાલીની એમની જ્ઞાતીમાં સૌથી પહેલી મેટ્રિક થઇ અને કોલેજમાં પણ દાખલ થઇ હતી. વીણા જીવતી હતી ત્યારે પણ જ્યારે જ્યારે સુંદરદાસની નજર એના પર પડતી ત્યારે જરા રોકાઇ જતી અને દિલમાં થઇ પણ જતું, આવી પત્નીનો પતિ હોઉં તો! એની સાથે વાતોની તક એ જવા ન દેતો. જ્યારે તે મેટ્રિકમાં પાસ થઇ ત્યારે તેણે જ મેળાવડો કરેલો અને અભિનંદન પણ આપેલા. સામે ચાલીને આગળ ભણવા માટે છાત્રવૃત્તિની વાત પણ કરેલી. પણ કોણ જાણે કેમ મૃણાલીએ એના તરફ જરાય ઉમળકો બતાવ્યો ન હતો. તે વખત તેણે માનેલું કે એ તો સ્ત્રીનો સંકોચ હશે.

એટલે વીણાના મૃત્યુને ત્રીજે જ દિવસે સુંદરદાસે સોહનલાલને બોલાવ્યો. એ એનો અંગત મિત્ર હતો. મિત્ર જ શા માટે એના બધા જ ગોરખધંધા એની મારફતે જ ગોઠવાતા. તે જ ખોટા ચોપડા ચીતરતો, લાંચ આપતો અને જરૂર પડે તો અમલદારોને દારૂ પણ પહોંચાડતો. અને સોહનને પણ આમાંજ પોતાના જ જીવનની કૃતાર્થતા લાગતી. ગામમાં એનો કોઇ ભાવ પૂછનાર ન હતું. સુંદરે એનો હાથ પકડ્યો. અને ધીમે ધીમે એને ઉપર ચઢાવ્યો. ચાર પાંચ વરસમાં એની પાસે પણ થોડી મૂડી થઇ. એ બધી જ સુંદરની કૃપાનું પરિણામ હતું એટલે એ બધા જ ગુણનો બદલો ચુકવવા તેણે કમર કસી

'સુંદર, જો તારે માટે તેરમે દિએ અપસરા જેવી કન્યા નાતમાંથી ઉભી ન કરી દઉં તો મારૂં નામ સોહન નહીં.'

'અને ધીમે રહીને સુંદરે કહ્યું, પણ મારે અપસરાને કરવી છે શું?'

'તો પછી વાત તો કર.'

'જોને આ જમાનો ભણતરનો છે. અને તું જાણે છે કે હવે આપણે ત્યાં અધિકારીઓ આવે છે, તેમની સાથે તેમના પત્ની પણ હોય.'

'હા, હા...પણ તું સીધી વાત કરને!'

'જોને એમની સાથે બેસી શકે, જરા અંગ્રેજીમાં વાત કરી શકે...'

'હું' સોહનલાલે ચપટી વગાડી... પણ ક્યાં ધ્યાનમાં...'

'પેલી છોકરી, ગયે વરસે મેટ્રિક થઇ તેનું કેમ છે?'

'હા, એમાં શું, એનો બાપ તો આપણા ગંજવામાંજ છે. છોકરી ભણી એટલે શુ? એને લાયક તારા કરતાં બીજો સારો વર મળવાનો છે ક્યાંથી?'

અને તેજ દિવસે રાતે સોહન મૃણાલીનીના પિતાને ત્યાં જવા ઉપડ્યો. રસ્તામાં જતાં જતાં તે બાજી ગોઠવતો હતો. પણ એના દિલમાં સતત થતું કે બાપનું તો ઠીક પણ છોકરી છે ભણેલી...

'ખેર જોઇ લેવાશે.'

'નરોત્તમને ઘેર પહોંચ્યો ત્યારે આછો અંધકાર ઘરમાં પ્રવેશી ચુક્યો હતો. નરોત્તમ જમીને પાન બનાવતો હતો ને મૃણાલીની પાછલા ખંડમાં બેઠી બેઠી ફાનસ ચેતાવી રહી હતી.'

'અહો આજે અહીંયા ક્યાંથી!' નરોત્તમે પૂછ્યું.

'તમારૂં નશીબ ખેંચી લાવ્યું છે' હાવકે ચહેરે સોહને કહ્યું.

'મારૂં નશીબ!' બોલી તેણે ચા મૂકવાને કહ્યું.

'ભાઇ નશીબ નહીં તો બીજું શું? આ સંસારમાં સમાથી વધુ શું છે? અને તેય જો બે પાંદડે હોય તો? ભાઇ, આપણે તો સાચું કહેવાના વાડ હોય તો વેલો ચઢે...'

નરોત્તમને સોહનની આ વાતોમાં કાંઇ જ ન સમજાયું. તેણે હા ભણ્યે જ રાખી.

એટલામાં મૃણાલીની અંદરથી ચા લઇને આવી. સોહને એના તરફ નજર નાખી. તેની આંખમાં પ્રથમ દર્શને વસી ગઇ.

'અરે, તું ગયે વરસે જ મેટ્રિક થઇ નહીં?'

'હા,'

'આ વરસે કોલેજમાં દાખલ થઇ છે.'

'ભાઇ તમે તો નાતનું નાક છો. આપણી આવડી મોટી નાતમાં કદાચ મૃણાલીની કોલેજમાં પહેલી દાખલ થઇ હશે.'

અને નરોત્તમના ચહેરા ઉપર ગૌરવની એક રેખા રમી ગઇ. આજસુધી જે કોઇ મળતું તે એકજ વાત સંભળાવતું: છોકરીને ભણાવીને આપણે ક્યાં નોકરી કરાવવી છે. એ શહેરમાં જઇ હાથથી ન જાય તો કહેજો...

નરોત્તમના ચહેરા ઉપર રમતા હાસ્યને જોઇને સોહને આગળ ચલાવ્યું. પણ શેઠ હું તો સાચી વાત કહેવાનો. એ ભણે છે તે તો ગૌરવ લેવા જેવી વાત છે પણ આપણી નાતમાં એને માટેનો મુરતિયો.

આ શબ્દ કાને પડતાં જ બારણા પાસે ઉભેલી મૃણાલીની ચોંકી. તેના પેટમાં તેલ રેડાયું ને તેને સોહનની આખી ચાલનો ખ્યાલ આવી ગયો. તે અંદર ચાલી ગઇ.

'ભાઇ, મેં તો બધું જ ભગવાન ઉપર છોડ્યું.'

'તો એમજ માનોને ભગવાને જ મને તમારે બારણે મોકલ્યો છે. આ તમારી દીકરીના પુણ્યે જ સુંદરદાસ વિધુર થયો. નહીં તો આવું સારૂં ઘર, આવો સારો વર...

અને અંદર ઉભેલી મૃણાલીનીનો ચહેરો ક્રોધથી લાલ થઇ ગયો. તેને હોઠે આવ્યું, શું મારા પુણ્યે જ વીણા ગઇ...! પણ તે સમસમીને ઉભી રહી.

નરોત્તમે વચમાં જ શોક પ્રદર્શીત કરતાં કહ્યું, બીચારાનું નશીબ જ ફુટેલું છે. નહીં તો આટલી નાની ઉંમરમાં આવું તો હોય...એક બે નહીં ને ત્રણ પત્નીઓ ગઇ...

'ભાઇ એ તો આપણા હાથમાં થોડું છે! ભગવાન...જુઓને મારે મન તો તમેય સરખા ને સુંદર પણ સરખો. મને જ વિચાર આવ્યો કે જો મૃણાલીનીનું સુંદર સાથે ગોઠવાય તો સોનામાં સુગંધ ભળે...

'નરોત્તમ આંખ મીચીને એક ક્ષણ સ્તબ્ધ થઇ ગયો. મૃણાલીનીના કાન પિતાનો શબ્દ સાંભળવા અધીરા થઇ ગયા. એક ક્ષણ તો તેના દિલમાં શંકા થઇ ગઇ કે જો બાપુજીએ કાંઇ હા પાડી દીધી તો...એને થયું કે બહાર જઇ સાફ સાફ સુણાવી દઉં...'

ત્યાં જ નરોત્તમે ધીમેથી કહ્યું, 'જુઓને સોહનલાલ, હજુ તો એ હમણાંજ પહેલા વરસમાં દાખલ થઇ છે. મારે એને કોલેજનો અભ્યાસ પૂરો કરાવવો છે.'

મૃણાલીનીના હૃદયે શાંતિનો અનુભવ કર્યો. એને થયું હાશ...છુટ્યા...

પણ, ત્યાં જ સોહને કહ્યું, 'તે ભણાવજો ને? તમે ભણાવશો તો શું સુંદરદાસ નહીં ભણાવે? અરે જરૂર પડશે તો ઘેર એક શિક્ષક રોકી શકે એવી એની પરિસ્થિતિ છે. પણ એકવાર નક્કી થઇ જાય પછી...'

'તમારી વાત સાચી છે. પણ એમનું ચોથું લગ્ન. કેટલો મોટો વગો... ભણાવવા ઇચ્છે તો પણ ભણાવી શી રીતે શકે?'

ત્યારે જુઓ, છોકરીને ભણાવી ભણાવીને કરવું છેય શું? એ તો ઠીક આજકાલના છોકરાઓ ભણેલી કન્યા શોધે છે એટલે ભણાવવું પડે નહીં તો છેવટે તો એને ઘર જ સંભાળવાનું છે ને? આ તો તમારે ત્યાં લક્ષ્મી સામે પગલે ચાલ્યો કરવા આવી છે; પછી મોં ધોવા જવું હોય તો તમે જાણો ને તમારૂં નશીબ. એ નહીં તો એને માટે તો એક કરતાં અગિયાર...આતો મને એમ કે આપણું અંદર અંદર ગોઠવાતું હોય તો...

અને નરોત્તમે ધીમેથી કહ્યું, 'જુઓ તમારી વાત સાચી. હું વિચારી જોઇશ. મારે પણ બે માણસને પૂછવું તો જોઇએ ને!'

'અરે ભાઇ એમાં શું પૂછવું છે? તમારી દીકરી છે...'

'ના, પણ મારે એનો, એની માનો મત તો લેવો જોઇએ ને?'

'એનો?'

'હા, એને ભણાવી...એને પૂછવું તો જોઇએ ને?'

'જો આમને આમ મોઢે ચઢાવી તો પોક મૂકીને રોવાનો વારો આવશે... લખી રાખજો...મારૂં વેણ...'

'ભાઇ જે આવે તે...પણ'

'તો ભલે પૂછી જુઓ...'

'જુઓ તમે અત્યારે જાવ. સવારે હું સંદેશો મોકલીશ.'

'ભલે, વિચારજો. પણ જુઓ આ તો હું જરા રાય લેવા આવ્યો છું. હજુ મારે ત્યાં જઇ ને તો પાછું ગોઠવવુંજ પડશે.'

'ભલે-ભલે...'—અધુરૂં.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

છૂટું છવાયું

યુનીયનનું અવનવું

—ગયા ૭ માસ પર જોહાનીસબર્ગમાં લોકેશનો માટેની બસ સર્વીસના ભાડા માં એક પેનીનો વધારો થવા માટે બોયકોટની જમ પ્રસિદ્ધ લડત ચાલી હતી તે એક પેનીનો વધારો ૧લી જુલાઇથી બસ કંપનીએ ઓછો કર્યો છે. બોયકોટ પહેલા [illegible] પેની હતી. તે ફરીથી અમલમાં આવી છે. પાર્લીમેન્ટની ગઇ બેઠકમાં નેટીવ સરવીસ લેવીમાંથી વધારો મળે એવી જોગવાઇ ના પરિણામે બસ કંપનીથી આ ઘટાડો કરી શકાયો છે.

—જોહાનીસબર્ગના ઓરલાન્ડો વિભાગ માં ૨૬મી જુને બે બીન-ગોરાઓની ટ્રેનો અથડાવાથી એક ગોરો ઇજીન ડ્રાયવર મરી ગયો હતો અને ૬૨ આફ્રિકનોને ઇજા થઇ હતી.

—જોહાનીસબર્ગની પબ્લીક યુટીલીટી ટ્રાંસપોર્ટ કોર્પોરેશનની કલીપટાઉનની ઓફીસમાં બુકાનીવાળા દશ હથિયાર બંધ નેટીવોએ ૨૬મી જુનના મળસ્કે પ્રવેશ કરી સાત રક્ષકોને એક કોટડી માં ગોંધી તીજોરીને મોટર લોરીમાં ચઢવી ત્રણ માઇલ ઉપાડી ગયા હતા. જ્યાં તે તોડી નશકયાથી પડતી મૂકેલી જેમાંના બે હજાર પાઉન્ડ અનામત રહ્યા હતા.

—મેરીટઝબર્ગના રોયલ શો ગ્રાઉન્ડમાં ૨૬મી જુને સરકારી અધિકારી મી. જસ્ટીસ ફેગનના હસ્તે જે શો ખુલ્લાં મૂકાયેલો તે વખતે 'ગોડ સેવ ધી ક્વીન' અગર 'ડાય સ્ટેમ' એ બેમાંથી એક પણ ગવાયું નહોતું.

—માડ્રીડનું 'ચા' નામના દૈનિક છાપા ના વડા મી. એન્ટોનીયો એસ્ટીઝ જુલાઇની ૨૭એ સાઉથ આફ્રિકાની સરકારના મહેમાન તરીકે યુનીયનની મુલાકાતે આવશે એઓ આ હોદ્દાથી યુનીયનની મુલાકાતે આવનાર પહેલા સ્પેનીશ જર્નોલીસ્ટ ગણાય છે.

—દક્ષિણ આફ્રિકામાં કદાચ એશીયાટીક ફ્લુનો રોગ ચાળો પ્રસરે તેના બચાવ માટે એન્ટી એશીયાટીક ઇન્ફ્લુએન્ઝા વેકસીનનું વિશાળ રીતે ઉત્પાદન કરવા ની વિચારણા માટે પ્રીટોરીયામાં ૫૦ ડોકટરો અને આરોગ્ય નિષ્ણાતો ૨૫ મી જુને ભેગા થયા હતા.

રોડેશીયાના ખબર

—રોડેશીયન ફેડરેશનના પ્રવાસ માટે રાણી માતા એલીઝાબેથ 'બ્રીટાનીઆ' પ્લેનમાં ૧લી જુલાઇએ લંડનથી નીકળી નાયજેરીયાના કાનો મથકના રસ્તે સોલસબરી પહોંચશે. રાજ કુટુંબ ની વ્યક્તિનો 'બ્રીટાનીઆ'માં આ પહેલી જ મુસાફરી ગણાય છે.

—રોડેશીયન ફેડરેશનના વિકાસ માટે જુદા જુદા ખાતાઓમાં આવતા ચાર વર્ષમાં તેર કરોડ છોતેર લાખ સાઠ હજાર પાઉન્ડ ખર્ચવાનું પ્લાન સોલ્સબરીની ફેડરલ એસેમ્બલીમાં એકટીંગ વડા પ્રધાન સર માલ્કમ બેરોએ ૨૭ મી જુને રજુ કર્યું છે.

વિદેશની વિવિધતા

—લંડનની વસ્તીનો વધારો કાબુમાં ન રહી શકે એટલી હદપર પહોંચી ગયો છે. એક કરોડ માણસો કામ પરની જગ્યાએથી ૨૫થી ૩૦ માઇલ પર રહેવા માટે જાય છે.

—બ્રીટીશ વડા પ્રધાન મી. હેરલ્ડ મેકમીલને ભારત અને પાકીસ્તાન વચ્ચે કાશ્મીરના ભાવિ વિષે અને સીંધુ નદીનાં પાણી વિષેના ચાલતા મતભેદના નિરાકરણમાં મધ્યસ્થ તરીકે રહેવાની મરજી દર્શાવી છે.

—મેક્ષીકોના અખાતમાંથી નીકળેલો 'ઓડ્રી' નામનો વંટોળીયો ૧૦૫ માઇલની ઝડપે ૨૯મી જુનની રાતે યુનાઇટેડ સ્ટેટસના કેમરન વિસ્તારમાં ફરી ગયાથી લાખો પશુ ઉપરાંત ૨૭૫ માણસો મરી ગયાં છે.

—આંતરરાષ્ટ્રીય ખગોળ વર્ષ ૩૦મી જુનની મધરાતથી શરૂ થયું છે જે ૧૮ માસ સુધી ચાલશે અને ૩૧મી ડીસેમ્બર ૧૯૫૮માં સમાપ્ત થશે. જગતના દશેક હજાર વિજ્ઞાન શાસ્ત્રીઓ ગ્રહોની ગુઢતાના ઉકેલ માટે ૬૪ દેશોના લોકો વતી અરાઢ કરોડ પાઉંડ ના યુનાઇટેડ સ્ટેટસના ખર્ચસહ બનાવટી ચંદ્રને ફરતો કરવાનો પ્રયત્ન કરશે.

વિવિધ વર્તમાન

નયરોબીમાંથી પસાર થવા માટે "વીસા"

નયરોબીના ઇમીગ્રેશન ઓફીસરે એયર ઇન્ડિયાની ઓફીસે જણાવ્યું છે કે, નયરોબીમાંથી પસાર થનારા મુસાફરો વગર વીસાએ આવ જાવ કરે છે. પણ હવે પછી વગર વીસાએ આવનાર મુસાફરને પાછા જે દેશમાંથી આવ્યા હશે તે દેશમાં મોકલી દેવામાં આવશે.

આથી પ્રત્યેક મુસાફરે પોતાના પાસપોર્ટ ઉપર નયરોબી આવતા પહેલા વીસા લેવા આવશ્યક હશે.

નહેરૂ "દુનિયાના છ વરીષ્ટોમાં"

અમેરીકાનું એક ઘણું જાણીતાં માસીકમાં અમેરીકાના ખબરો તારવ નાર જાણીતા મી. કેઅલથન બોને લખ્યું છે કે, "મી. નહેરૂ એક ઉગતા અને મોટા રાષ્ટ્રના વડા છે, અને તે દુનીયાના આદરને પાત્ર બન્યા છે, કારણ કે તેમના સારા અને આદર્શ વિચારોને કોઇ નકારી નથી શકતું. કારણ કે, તેઓ એક દુનીયાના મધ્ય બીંદુ રૂપે છે. અને તેઓ માનવબળ ધરાવે છે તેથી-તેઓ દુનીયાની શાંતી માટે ખુબ મેટો ભાગ ભજવી શકશે." આ લખાણ અમેરીકાના ઘણા વર્તમાન પત્રોમાં છપાય છે. બીજા દુનીયાના છ વરીષ્ટોમાં પ્રમુખ આઇઝન હોવર, માર્શલ ટીટો, પ્રેસીડેન્ટ કુશેવ, માયા, કેસ ચંગ, પોપ પીયસ ને ગણ્યા છે.

હીંદની નબળી આર્થીક સ્થીતી

વિદેશી હુંડીયામણના બચાવ માટે ભારતની સરકારે સઘળાં છાપાંના પ્રકાશકોને ન્યુઝપ્રીંટના કાગળોમાં ૧૫ ટકાનો ઐચ્છિક ઘટાડો કરવાની હાકલ કરી છે. ભારતના નાયબ પ્રધાન શ્રી એ. રાધાકૃષ્ણને જાહેર કર્યું છે કે આર્થિક કરકસર માટે તેઓ ચાલુ અઠવાડીયાથી તેમને મળતા પા. ૧૬૯ ના માસીક પગારમાંથી દશ ટકાનો સ્વચ્છાએ ઘટાડો સ્વીકારશે.

વિદેશી હુંડીયામણની મુશ્કેલ પરિસ્થિતિને લીધે ભારત સરકારે ૧લી જુલાઇથી ત્રણ માસ માટે આયાત માટેનાં સઘળાં લાયસન્સો સ્થગિત કર્યાનું નવી દીલ્હીથી ૨૪મી જુને બહાર પાડયું છે.

બેનોને વાંચવા માટે

ડરબનની ગુજરાતી મહિલા મંડળે પોતાના "રૌપ્ય મહોત્સવ" પ્રસંગે સવાસો પાનાનો દળદાર અને સચિત્ર અંક બહાર પાડયો હતો. જેમાં રસીક વાર્તાઓ અને વિવિધ લેખોનો સુંદર સંગ્રહ છે. તે આ ઓફીસમાંથી શી. ૨-૬માં મેળવી શકાશે.

'Indian Opinion',
P. Bag, Durban.

નવલ કથાઓ

છેલ્લો અભીનય	૯	૬

બીજાં પુસ્તકો

ભૂદાન યજ્ઞ	૨	૦
શ્રેયાર્થીની સાધના		
(કીશોરલાલ મશરૂવાળાનું જીવન	૭	૬

Table Model Adding Machine

ટેબલ મોડલ એડીંગ મશીન

કીંમત પાં. ૯-૧૫-૦.— PRICE £9-15-0.

જો તમો વેપારી, ફરૂટશોપર, હોકર, હોલસેલર, બુકકીપર કે દુકાન વેચવાની, લેવાની હોય, અગર સ્ટોક ગણવાનો હોય, નાનાં મોટાં હિસાબો ગણવાના હોય, નાનાં મોટા સરવાળા બાદ બાકી કરવાના હોય તો આ હિસાબો ગણવાનું મશીન આપને અતિ ઉપયોગી થઇ પડશે. ૧ પેની થી લઇને પા. ૯૯૯૯૯૯-૧૯-૧૧¾ સુધીના હિસાબો આપ અતિ સહેલાઇથી અને ઝડપથી ગણી શકશો.

આજે જ ઓર્ડર મોકલો.

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા ચુકશો નહી.

લખો યા મળો :

THE ADDING MACHINE
P. O. Box 11,
CHARL CILLIERS
E. TVL.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

સમાચાર સંગ્રહ

—વડા પ્રધાનોની લંડનની કોમનવેલ્થ પરીષદમાં અસાધારણ બીનાઓને લઇ ત્રણ વડા પ્રધાનોએ હાજરી નથી આપી. ન્યુઝી લેન્ડના પ્રધાન નાદુરસ્ત તબીયતને લીધે, સીલોનના પ્રધાન દેશની રાજદ્વારી અસ્થીર પરીસ્થીતીને લઇને આવી શકયા નથી. અને ત્રીજા દક્ષિણ આફ્રિકાના વડા પ્રધાન મી. સ્ટ્રાયડમ છે અને તેમને હાજરી ન આપવાનું શું કારણ છે તે જાહેર કરવા માં નથી આવ્યું.

*　　*

—જામનગરનો એક મુસાફર સૌરાષ્ટ્ર મેલમાં પ્રવાસ કરતા નકકી નહોતો કરી શકતો કે પોતાનો બીસ્તરો પોતા પાસે રાખવો કે હમાલને આપવો. આ તેની ગુંચવણને લીધે પોલીસો વહેમાઇને તેને તપાસતા ૨,૬૦,૦૦૦ રૂપીયા સોનાની લગડીઓ તેમાંથી મળી હતી. સોના પર પરદેશનો સીક્કો હતો. પોલીસો માને છે કે આ એક આંતરરાષ્ટ્રીય ટોળીનું કામ હોવું જોઇએ. તેઓ માને છે કે, આ ટોળાને તેઓ શોધી શકશે.

*　　*

—લંડનમાં ૧૧મી જુને લીબરલ પાર્ટીએ એક નીવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે બ્રીટીશ વડા પ્રધાન મી. હેરલ્ડ મેકમીલને એચ. ટેસ્ટની ભયાનકતા ઉપર મેડીકલ રીસર્ચ કાઉન્સીલે તઇયાર કરેલ અંતિમ હેવાલને પ્રસિદ્ધ કરવાની ના પાડી છે.

*　　*

—આક્રામાં મળેલી ધાનાના વિરોધી પક્ષોની કોનફરન્સે રાજ્યના નવા સિકકા અને આઝાદીના સ્મૃતિ સ્ટાંપો ઉપર વડા પ્રધાન ડો. ક્વામ ન્ક્રુમાહનું નહી પણ રાણીનું મસ્તક મૂકવાની માગણી કરી છે.

*　　*

યુનાઇટેડ સ્ટેટસે ખરાબ રૂતુના કારણે ત્રણ વાર મુલ્તવી રાખેલો એટમીક બોંબનો અખતરો નેવાડામાં ૧૮મી જુને ફોડતાં ૮૦ માઇલ પર આવેલ લાસ વેગાસ શહેર સુધી તેનો પ્રકાશ દેખાયો હતો. જે બીજી લડાઇમાં ફોડેલો તેનાથી અડધી સાઇઝનોજ આ હતો. એમાંથી રેડીયો એકટીવ પડતાંજ આઠ માઇલ પર રહેલા નીરિક્ષકોને ઉતાવળે નાસી જવું પડયું હતું.

*　　*

—એડમન્ટનથી ૨૦મી જુને જણાવાયું છે કે કેનેડાના વિજ્ઞાનીઓએ બે વર્ષ પછી એક ચતુર્વિધ વેકસીન શોધી કાઢી છે. જે પોલીયો, ડીપથેરીયા, ટીટેનસ અને હુપીંગકોફ સામે રક્ષણ કરી શકાશે. બ્રીટન અને યુનાઇટેડ સ્ટેટમાં પણ આવી વેકસીન માટે તઇયારી થતીજ હતી.

*　　*

—ઇજીપ્તના વીંગ કમાન્ડર અલી સાબરીએ ૧૬મી જુને કેરોમાં જણાવ્યું હતું કે અસવાન ડેમને મોટો કરવાનું બાંધકામ આવતા વર્ષમાં શરૂ થઇ પાંચ વર્ષે પૂરું થશે. એનાથી વીશ લાખ એકરને ખેતી માટે પાણી મળશે. સુએઝની નહેરની આવક વાર્ષીક એક કરોડ સાઠ લાખ પાઉન્ડ આવશે તે રકમ એમાં વપરાશે.

*　　*

—ગયા નવેંબર પછી પહેલીજવાર ફ્રેંચોની માલીકીની સ્ટીમર પીરડી ૧૬મી જુને સુએઝની નહેરમાંથી પસાર થઇ છે.

*　　*

—જાણીતા ગુજરાતી સાક્ષર શ્રી કૃષ્ણલાલ ઝવેરીનું ૮૯ વર્ષની ઉમરે મુંબઇમાં એમને નિવાસ સ્થાને અવસાન થયું છે.

*　　*

—જવાહરે હેલસીન્કીમાં ભાષણ કરતાં જણાવ્યું હતું યુદ્ધમાત્રનો એક વિકલ્પ સહઅસ્તિત્વ અને પંચશીલનો સિદ્ધાંત છે.

*　　*

—ગુજરાત પ્રાંતિક કોંગ્રેસ સમિતિએ એક ઠરાવ દ્વારા મુંબઇ રાજ્યમાં ફરી પાછું અંગ્રેજી પાંચમાં ધોરણથી દાખલ ન કરવા સરકારને સુચન કરતો ઠરાવ કર્યો હતો.

*　　*

—જાણીતા અંધ લેખક ફિલસુફ, અને જ્ઞાની, શ્રી સુખલાલજીનો સન્માન સમારંભ મુંબઇમાં ડો. રાધાકૃષ્ણનને પ્રમુખપદે ઉજવાયો હતો, અને એમને એક લાખ રૂપીયાની થેલી અર્પણ કરી હતી.

*　　*

—અમદાવાદની મ્યુનીસીપાલીટીમાં, મુંબઇ, મહાગુજરાત અને મહારાષ્ટ્ર એમ ત્રણ રાજ્યોની સ્થાપના થવી જોઇએ એવી માગણી કરતો એક ઠરાવ પસાર થયો હતો, અને અમદાવાદના ગોળી બારની તપાસ માટે માગણી કરતો અને સરકારની ગોળી બારની નીતી અંગે સંપુર્ણ તપાસની માગણી કરતો ઠરાવ પસાર થયો હતો.

*　　*

—સૌરાષ્ટ્રમાં અમેરીકન એલચી ખાતાના અધિકારીઓની જીપ જતી હતી તે રસ્તામાં ભુલી પડી, અને રસ્તામાં કેટલાંક બાળકોને રસ્તો પુછયો. એટલે ગામ લોકોએ ધાર્યું કે આ બાળકોને ઉઠાવી જનારી ટોળકી છે, એટલે તેમને સખ્ત માર માર્યો છે.

*　　*

—અમરેલીના ધારાસભ્ય ડો. હરિપ્રાદ ભટનું ધારાગૃહમાં જ હૃદયરોગના હુમલાથી અવસાન થયું હતું.

*　　*

—મુંબઇ સરકારે ઉદ્યોગોના માલિકોને મજુરો માટે ઘરો બાંધવાની ફરજ પાડી છે. મુંબઇના મજુર પ્રધાન કળડીએ જણાવ્યું હતું કે જો માલિકો, લોખંડ અને સીમેન્ટ એર કન્ડીસન્ડ મકાનમાં રાખી શકે તો મજુરો જે ઉત્પાદનમાં મહત્વનો ભાગ ભજવે છે તેમને માટે મકાનો શા માટે ન બાંધી શકે ?

સામાજીક ખબરો

લગ્ન

બીનોનીના શ્રી ઝીણાભાઇ ભીખાભાઇના નાનાભાઇ શ્રી ગુલાબભાઇના શુભ લગ્ન ક્રિડીદ્રોપના શ્રી હરકીશનભાઇ ભગવાનભાઇની પુત્રી શ્રી સુશીલા સાથે જોહાનીસબર્ગના ગાંધી હોલમાં તા. ૨૬-૫-૫૭ના થયા હતાં. નવદંપતીને ઘણા સ્નેહીઓએ શુભેચ્છા દર્શાવી હતી. લગ્નના મંગલ પ્રસંગે સહકાર આપવા માટે સર્વેનો આ પત્રદ્વારા તેઓ આભાર માને છે.

આભાર નોંધ

આર્ય અનાથ આશ્રમમાં રહેતાં કાલીદાસભાઇ વલ્લભભાઇ જેમની પત્નીનું તા. [illegible]૫૭ના દેશમાં અવસાન થયું તે [illegible] ડરબનના દરશુરામ દરજી એસોસીએશનના ભાઇઓએ ભેગા મળી ૧૦૬ ફીલ્ડ સ્ટ્રીટ ઉપર પ્રાર્થના કરી આશ્વાસન આપ્યું તે માટે આ પત્રદ્વારા સૌનો તેઓ આભાર માને છે.

જોડણી કોશ મોટો

ગુજરાતી ટુ ગુજરાતી ડીકશનરી.
કીમત પા. ૧-૨-૬.

'Indian Opinion' -
P. Bag, Durban, Natal.

ગૃહમાધુરી
તંત્રી : લાભુબેન મહેતા

ગૃહજીવનમાં સૌંદર્ય, માધુર્ય અને માંગલ્યની ભાવના પ્રેરતું આ માસિક ટુંક સમયમાં જ ગુજરાતી કુટુંબોમાં પ્રિય થઇ પડયું છે. 'ગૃહમાધુરી'નો હેતુ છે આદર્શ ઘર બનાવવાનો. આ વિશિષ્ટ લક્ષ્યને અનુરૂપ સાહિત્ય એમાં પિરસાય છે. કુટુંબની દરેક વ્યક્તિને એમાંથી કંઇ ને કંઇ ઉપયોગી, મનનીય તથા આનંદપ્રેરક વાચન મળી રહે છે. ગુજરાતના નામાંકિત લેખકો અને સમાજ સેવકો નિયમિત રીતે આ માસિકમાં લખે છે.

ગ્રાહકોને વર્ષમાં બે ખાસ અંકો—જુલાઇનો વાર્તા-અંક તથા દીપોત્સવી અંક—ભેટ અપાય છે.

વાર્ષિક લવાજમ : પરદેશમાં શી. ૧૨-૦; **છુટક નકલ :** શી. ૧.

'ગૃહમાધુરી' કાર્યાલય
ગુલબહાર, બેરેક રોડ,
મેટ્રો સીનેમા પાછળ. મુંબઇ ૧.

અનુવાદિત નવલ કથાઓ

પયેર પાંચાલી	૫-૪-૦
પાણીના સાથિયા	૪-૦-૦
ઘરની વહુ	૩-૮-૦
સંસાર યાત્રા	૪ ૪-૧
ગોદ	૨-૮-૦
તરૂણી સંઘ	૩-૦-૦

પ્રકીર્ણ

માતૃત્વ	૨-૮-૦

સોપાન અને લાભુબેન કૃત પુસ્તકો

સોપાનની નવલકથાઓ

	રૂ.આ.પા.
સંજીવની	૪-૮-૦
પ્રાયશ્ચિત ભાગ ૧	૪-૮-૦
,, ,, ૨	૪-૦-૦
જાગતા રે'જો ખંડ ૧	૩-૦-૦
,, ,, ,, ૨	૩-૮-૦
મંગળ મૂર્તિ	૩-૦-૦
ફુટેલાં સુવર્ણપાત્રો	૫-૮-૦
૯ ઓગસ્ટ	૪-૮-૦
વનવાસ	૫-૮-૦
કન્યારત્ન ખંડ ૧-૨ દરેકના	૫-૪-૦
ઝાંઝવાનાં જળ	૩-૮-૦
ત્રણ પગલાં	૩-૦-૦
અંતરની વાતો	૩-૮-૦
અંતરની વ્યથા	૩-૦-૦
વિદાય	૩-૮-૦
છેલ્લો પ્રયોગ	૩-૮-૦
અખંડ જ્યોત	૩-૦-૦
કલ્યાણ મૂર્તિ	૪-૦-૦

ચિંતન

દીપ મંગલ	૪-૦-૦
જીવન સાથી	૩-૪-૦
લગ્ન એક સમસ્યા	૩-૦-૦
લગ્ન સાધના	૩-૦-૦
પ્રેમ અને પુરૂષાર્થ	૯-૮-૦
દૃષ્ટિ મંગલ	૪-૦-૦

લાભુબેન કૃત મૌલિક વાર્તા સંગ્રહો

શોધને અંતે	૫-૪-૦
આભ અને ધરતી	૩-૮-૦
બિંદી	૩-૮-૦

શ્રી પ્રકાશન મંદિર
ગુલબહાર, બેરેક રોડ,
મેટ્રો સિનેમા પાછળ – મુંબઇ ૧.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

ગાંધી સાહીત્ય

દ. આ. નો ઈતીહાસ		૭	૧
મહાદેવ દેશાઇનું જીવન ચરીત્ર		૨	૩
મહાદેવ દેશાઈની ડાયરી	ભા. ૧	૧૦	૦
” ” ”	ભા. ૨	૧૨	૦
” ” ”	ભા. ૩	૧૧	૧
” ” ”	ભા. ૪	૮	૦
” ” ”	ભા. ૫	૧૧	૦
બાપુની કારાવાસની કહાણી		૧૫	૦
હસ્ત લીખીત હીં[illegible]રાજ્ય		૪	૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)		૭	૧
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા		૨	૧
બાપુની ઝાંખી (કાકા કાલેલકર)		૩	૦
બાપુની પ્રસાદી		૫	૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (કી. મશરૂવાળા)		૩	૦
નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી)		૨	૦
અનાસક્તી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ)		૧	૬
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)		૧	૦
આશ્રમ ભજનાવલી		૧	૦
હીંદનો કોમી ત્રીકોણ (કોમવાદ વિરો લખેલું)		૧	૦
આરોગ્યની ચાવી		૧	૬
કીંગ કોંગ એક સાહસથી ભરપુર બાળ વાર્તા		૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું : આ ઓફીસ.

'Indian Opinion' P. Bag.,
Durban, Natal.

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહીત્ય

નવલીકાઓ (મેઘાણી)	૧	૬
સોરઠી ગાથા	૧	૬
મેઘ બીંદુ	૭	૦
ઉભી વાટ	૮	૬
ઉન્નયન	૭	૦
કલાની સહચરી	૫	૦
શહીદોનો સંદેશ (આયરલેન્ડના શહીદ)	૪	૦
સોનેરી છાયા	૧૦	૦
છાયા પ્રકાશ	૧૩	૬

ર. મ. દેશાઇ કૃત

હિવડી	૧૨	૦
માનવી ખંડીયેરો (એક રક્ત પિત્તીની આત્મ કથા)	૬	૦
લોક ભાગવત (નાનાભાઈ ભટ્ટ કૃત) શ્રીમદભાગવતની કથાઓ	૧૬	૦
કીમીયાગારો (૧૮ મહાન નરનારીઓનો ટુંક પરીચય) યશોધર મહેતા	૬	૦
મુક્ત પંખી	૮	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ.

'Indian Opinion'
P. Bag, — DURBAN.

બીજાં કેટલાંક પુસ્તકો

ઈરકની ખુરશુ (નવલ કથા)		૧	૦
શહીદનો સંદેશ		૪	૦
મરૂ ભુમિમાં ”		૪	૦
મેઘધનુષ્ય ”		૭	૬
લુઇ પાશ્ચર (જીવન ચરીત્ર)		૫	૦
નુતન રશિયામાં ડાકીયું		૩	૬
સોક્રેટીસની સફર		૨	૬
જીવતા તહેવારો (કા. કાલેલકર)		૫	૦
ઇશાવાસ્ય (વિનોબા)		૧	૬
સ્થિતપ્રજ્ઞ દર્શન ”		૪	૦
ગીતા પ્રવચનો ”		૩	૦
મધુકર ”		૪	૯
જીવન દ્રષ્ટિ ”		૩	૯
સત્યના પ્રયોગો–આત્મ કથા (ગાંધીજી)		૭	૬
દીલ્હી ડાયરી ”		૭	૬
રામનામ ”		૨	૦
બાપુ મારી મા (મનુબેન)		૧	૬
મહાદેવભાઇની ડાયરી (પાંચ ભાગ.)	૨	૧૮	૩
ગુજરાત વિદ્યાપીઠનો જોડણી કોશ	૧	૨	૬
મહાદેવભાઇનું પુર્વ ચરિત્ર		૨	૩
માનવી ખંડેરો (કાલેલકર)		૬	૦
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)		૬	૦

Obtainable from:

'INDIAN OPINION', P. Bag Durban.

વાંચવા લાયક સાહિત્ય

ગો સેવા (ગાંધીજી)	૨	૦
ગીતા બોધ (ગાંધીજી)	૧	૦
બા બાપુની શીળી છાયામાં (મનુ ગાંધી)	૪	૬
મધુકર (વિનોબા)	૫	૬
ત્યાગ મુર્તિ અને બીજા લેખો (ગાંધીજી)	૯	૦
ત્યારે કરીશું શું (ટાલ્સટોય)	૪	૯
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૬	૦
દારૂબંધી (કુમારપ્પા)	૧	૩
ઓતરાંતી દીવાલો (કાલેલકર)	૧	૩
કન્યાને પત્રો ન. પરીખ (તારૂણ્યમાં પ્રવેશતી બાળાઓ માટે)	૨	૬
મરૂકુંજ (મ. ત્રીકમજી ક્ષયરોગી માટે)	૨	૦
ગાંધીજી (બાળકો માટે ચરીત્ર)	૧	૬
વિશ્વશાંતી કાવ્ય (ઉ. જોશી.)	૧	૦
બનોને (રા. અમૃતકોર)	૧	૦
હીંદી રાષ્ટ્રીય મ. સ.નું બંધારણ	૧	૦
આત્મ રચના જુ. દવે.	૮	૦
દીલ્હી ડાયરી (ગાંધીજી)	૭	૬

મળવાનું ઠેકાણું

'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone: 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWEETMEATS"

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * *

આખો દિવસ વેજીટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

* * * *

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

હોલ શુભ પ્રસંગે ભાડે મળી શકશે.

* * * *

બોર્ડીંગ અને લોજીંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરોને ખાસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તો માત્ર પુરૂષ વર્ગનેજ લેવામા આવશે. ઓરડાઓમાં નવું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અગર તો દેશમાંથી આવતા ઉતારૂઓ માટે કુટુમ્બને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

અમે દેશી સેવરધની સોપારી સેકેલી, અને કાચી તેમજ ધાણાની દાળ, ખારેક, પિસ્તા, અને ચારોલી, વિગેરે રાખીએ છીએ.

* * * *

ઘરનું આંથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તઈયાર હોય છે.

* * * *

ઓર્ડરથી શિખંડ અને દુધપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે લખો.

મુદ્રક અને પ્રકાશક શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી, ઈન્ટરનેશનલ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ફીનીક્સ, પ્રાઈવેટ બેગ, ડરબન, નાટાલ.

PDF compression, OCR, web optimization using a watermarked evaluation copy of CVISION PDFCompressor